

Vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 29.7.2019

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 7 • 64. vuosikerta

Pastori Mirja Alarotu ja TT Juhani Forsberg jakoivat ehtoollista Vpl. Pyhäjärven alttaritaulun edessä.

Nuorempi polvi suuressa roolissa

Mahtavat pitäjäjuhlat helteisessä Huittisissa

Pyhäjärviöisten seuraava sukupolvi on vahvasti kiinni juurissaan. Se näkyi ja kuului pitäjäjuhlilla monella upealla tavalla. Ja mikä parasta, juhlatunnelma ja ilo syntyi useamman sukupolven yhdessä olosta.

Huittisten Karjalaseura oli juhlien käytännön toteuttajana Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön tuella. Seuran puheenjohtaja **Heikki Kiiski** kertoi, että juhlakansaa oli 315 henkeä. Ja kyllä se näkyi sekä kirkossa että seurakuntasalissa. Tilat täyttyivät ja niin virsissä kuin yhteislauluissa oli voimaa. Juhlatunnelma oli käsin kosketeltava jo kirkon-

mäellä, kun kansa kokoontui messuun. Ja kuinka upea messu se olikaan! Harvoin saa kuulla niin komeasti laulavaa liturgia. Hän oli **Harri Ruskeepää**, Liedon seurakunnan kapteeni, syntyyään Pyhäjärven Kiiskiä. Messussa saarnasi pastori **Tarja Kopalainen** Sastamalan seurakunnasta (sivu 4). Vpl. Pyhäjärven kirkon alttaritaulun luona jono ehtoolliselle oli pitkä; sitä jakoivat pastorit **Mirja Alarotu** ja **Juhani Forsberg**.

Seppelpartioon osallistuvivat **Pertti Hakanen**, **Pirjo Kiiala**, **Heikki Kiiski** ja **Kirsti Naskali**. Saattoiko

yksikään silmäkulma pysyä aivan kuivana, kun **Petri Kiiski** kajautti lehteriltä O. Nykäsen Karjalan?

Kaikki edellä mainitut ovat juuriltaan pyhäjärviöisiä. Lisäksi kirkossa avustivat pastori **Jani Laaksonen** ja **Virpi Marku** sekä päivän tekstin lukuineet **Seija Hakanen** ja **Erja Kiiski**.

Seppelpartiot tekivät kunniakäynnin Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä ja Huittisten Sankarivainajien muistomerkillä, jossa juhlan pääorganisaattori Heikki Kiiski puhui koskettavasti (s. 5) ennen siirtymistä päiväjuhlaan seurakuntakodille.

Kiitos Vpl. Pyhäjärvi- juhlilta Huittisissa!

73. Vpl. Pyhäjärvi-juhlat vietettiin 21.07.2019 Huittisissa. Sydämellinen kiitos juhlatuimikunnalle, talkooväelle, ohjelman suorittajille, kaikille tapahtumaa eri tavoin tukenneille, juhlayleisölle sekä Huittisten kaupungille ja Huittisten seurakunnalle. Teidän kaikkien myötävaikutuksella saimme viettää hienon juhlapäivän.

Tapaamisiin ensi vuoden juhlassa!

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr
Hallitus

Vpl. Pyhäjärvi-juhlissa saimme nauttia maukkaan ruoan jälkeen silmän ja korvan iloa ja myös kaihoisista tunnelmista. Huittisten Karjalaseuran sihteeri **Nina Naatula** ① juonsi hienosti ja iloisesti juhlan, jonka tervehdyssanat lausui seuran vpj. **Markku Evala** ②. Hän kertoi 620 pyhäjärveläisen asettuneen sodan jälkeen Huittisiin ja että seuran

jäsenmäärä on nyt 130 henkeä. Nina Naatula oli myös ohjannut tanssiesityksen **Jo Karjalan kunnailla**-sävelmään ③.

Huittisten kaupungin tervehdyksen toi kaupunginhalituksen pj. **Esa Laamanen**, porsasmäkeläisiä hänkin ④. Huittinen ei olisi tänään sama vahva kunta, jos pyhäjärveläi-

siä ei sinne olisi koskaan tullut 184 asutustilalleen. Viime vuoden tangoprinsssi **Petri Kiiski** ⑤ soitteli yleisön kielten herkimpiä kieliä **Laps olen köyhän kauniin Karjalan ja Ääretön aava on ympärilläin** -lauluilla. Häntä säesti pianolla **Jukka Keskitalo** ⑥.

Nuoren puheenvuoron pitänyt **Melina Salonen** ⑦

(s. 4) ja myös juhlapuhuja apteekkari **Manu Eeva** ⑧ (s. 3) puhuivat koskettavasti omasta karjalaisuudestaan. **Paula Pietilä** ⑨ ja Petri Kiiski tulkitivat kauniisti kaksi duettoa: Jukka Kuoppamäen **Minä katson tätä maata** ja **Jotain jäi** elokuvasta **Kaksipäinen kotka**.

Säätiön stipendien saajat

kertoi säätiön asiamies **Kirsti Naskali** (s. 3) ⑩. Säätiön pj. **Pertti Hakala** ⑪ avasi näkemyksiään heimopäällikön vinkkelistä mm. karjalaisten elinvoimaisuudesta ja panoksesta yhteisten asioiden hoidossa, kertoi liiton 80-vuotisjuhlasta 2020 sekä kiitteli yhdessä Naskalin kanssa huomioi juhlan järjestäjät, osallistu-

jat ja myös lehden uutukaisen päätoimittajan. Säätiön hallintoneuvoston puheenjohtaja **Esko Pulakka** ⑫ päätössanoissaan kutsui pyhäjärviöiset vuoden kuluttua Helsinkiin Karjalatalolle pitäjäjuhlille. Mietin, onko koskaan kuultu niin mahtavasti kajahtavaa Karjalaisten ja Satakunnan laulua kuin näissä juhlissa! ☐ti

KUVAT YRJO INKINEN

Pääkirjoitus

On kesän kirkas huomen...

...soi mielessäni noustessani Huittisten kirkon mäelle. Sellainen laulun upea suvisunnuntai oli heinäkuuisilla pitäjäjuhilla. Koin itseni etuoikeuteksi kirkkokansan ja juhla-äänen osana. Pyhäjärvisissä ja jälkipolvissa on valtava voima ja yhdessä tekemisen taito.

NUORTEN SUKUPOLVIEN SITOUTTAMINEN karjalaiseen heimoperintönsä on ollut esillä ja yhä ajankohtaisempi asia monissa yhteisöissä. Pitäjäjuhlalat ovat yksi tapa nostattaa nuorissa omien juurten tietoisuutta ja myös iloitemista juuristaan. Tämä näkyi pitäjäjuhlassa upeina nuorten ohjelmasuorituksina ja puheina, mutta myös yleisössä, jossa huomattava osa oli evakkosukupolven lapsia ja nuorempia polvia.

On kuitenkin paljon heitä, joita pitäjäjuhla ei tavoita. Perinnetyössäni olen saanut havaita, että vasta ruuhkavuosien hellittäessä todella moni katsoo taaksepäin; mistä mie tulini. Tämä joukko on omaksunut tiedon hankinnan internetistä ja heidän osuutensa facebookin karjalaisissa ryhmissä on valtava. Kruununa ryhmissä ovat se vanhempi sukupolvi, evakot. Heidän jakamansa muistot ja tiedot ovat kultaakin kalliimpia.

Sama on tilanne pitäjälehdissä; vanhimman sukupolven muistelot ovat ehtyvä luonnonvara, jonka tallentamisessa meillä nuoremmilla on vastuu ja työsa. Hyvässä pitäjälähdessä näkyvät nämä muistelot ja lisäksi se, miten perinne jatkuu ja elää uusissa sukupolvissa. Pyydänkin teitä hyvät lukijat koppaisemaan jälkipolvistanne kiinni ja pyytämään heitä kirjoittamaan ylös muistojanne ja ajatuksianne tai itse lähettämään niitä suoraan toimitukseen; monella karjalaisellahan on kirjoittamisen taito. Eikä tekstin tarvitse olla valmis, sillä kirjoituksen viimeistelyä voimme tarvittaessa tehdä yhdessä.

Pyydän myös kahta muuta asiaa: vinkkejä nuorista, joita voisinkin pikahaastatella sähköpostilla ja tarinoita evakkoesineistä. Pitäjälehtien lehti suola on yhteisöllisyys; meidän jokaisen panos sisältöön.

Toivotan hyvää kesän jatkoa!

Ystävällisesti palveluksessanne, *Tea Eltonen*

Nuoret estradilla

Nuorten liikkumisen iloa juhlaan toi Aava. Se on Huittisten Voimistelu ja Liikunta (HVoLi) -yhdistyksen tavoitteellinen voimistelujoukkue, joka osallistuu alueellisiin voimistelun kilpailutapahtumiin. Juhlan juontanut *Nina Naatula* ohjaa ryhmää voimistelun ja tanssin perustaitojen osalta. Hän oli myös suunnitellut koreografian yhdeksän-

henkisen joukkueen juhlassa esittämään tanssiliikuntateokseen, joka oli rakennettu Jo Karjalan kunnalla lehtii puu-kappaleen moderniin sovitukseen. Yllätysohjelmanumeron yleisölle tarjoi juhlan nuorin esiintyjä *Leo Kiiski* käyrätorvellaan *Petri Liskin* säestäessä pianolla.

KUVA YRJÖ INKINEN

Juhlapuhuja Manu Eeva tunti olonsa juhilla kotoisaksi jo heti kirkonmällä lapsuudesta tuttua murretta kuullessaan. Näissä porukoissa hänen ei myöskään tarvitse sen enempää selvittää sukunimensä taustoja.

Manu Eeva on Toejoen – ei Terijoen – apteekkari.

Murrepiirin perustamista pitäisi harkita

Manu Eeva kosketteli puheessaan taustojaan, tietään apteekkariksi ja ajatuksiaan tämän päivän karjalaisuudesta. Monelle kuulijalle oli kiinnostavaa kuulla myös Pyhäjärven apteekkareista. Seuraa otteita hänen juhlapuheestaan:

Puoliksi pyhäjärvinen

Isoisäni Emanuel Eeva oli lähtöisin Sakkolan Koselasta, ja mummoni ”Ievaloisii Hilda” oli kotoisin Metsäpirtin Kirveenmäeltä.

Isäni kuitenkin syntyi, kuten viisi vuotta vanhempi Katri-siskonsa, Rotjalahden Eevalla Pyhäjärvelä. Sieltä vanha Manu perheineen muutti Lahnavalkamaan, josta sitten myöhemmin myös evakkotaipaleelle lähdettiin.

Aiemmissa puheenvuoroissa on jo tullut ilmi, että pyhäjärveläiset olivat kovia kalastamaan. Tämä koitui myös isoisäni kohtaloksi. Laatokalla oli vene myrskyssä kaatunut, Manu oli päässyt uimalla rantaan, mutta sairastui vakavasti tämän jälkeen ja siirtyi tuonilmaisiin 1937 isäni ollessa vain seitsemän ja Katri-siskon 12 vuotta vanha.

Evakkotaipaleelle lähtijöitä oli Lahnavalkaman Eevalta muitakin. Hiltan äiti Vanha-Katri asui myös samassa taloudessa ja Hilda oli adoptoinut kolmen kuukauden Helmi-siskonsa Salli-tyttären Helmin kuoltua keuhkotautiin. Evakkotaival kulki pitkin Suomea, mutta Kauvatsalle ”Ievaloiset” päätyivät Kiikan kautta. Tuberkuloosi korjasi satoaan ja sekä Katri-tätini että isomummoni Katri molemmat siihen menehtyivät Kiikassa asuessaan.

Kauvatsalla alkoi sitten sodan jälkeen uuden kodin rakentaminen

vuonna 1948, mikä oli melkoinen urakka 18-vuotiaalle isälleni. Apuna oli toki Hiltan nuorempi veli Kaino, joka myöhemmin päätyi Karunkiin Tornion lähelle asumaan ja tiemestarina vastamaan Pohjois-Suomen teiden rekantamisesta.

Niin pitkälle kuin päätä riittää

Eeva kertoi lyhyesti myös opinnoistaan farmasian alalla, vastuullisista tehtävistään kansainvälisissä lääkealan yrityksissä ja lopulta kaipuustaan päästä takaisin kotiseudulle Satakuntaan.

Isäni koulunkäynti oli jäänyt sodan jalkoihin ja kuulemma harakanpesät kiinnostivat enemmän kuin koulunkäynti. Hän useasti muistutti, ettei pientilan isäntänä itsensä elättäminen ole helppoa. Isä suorastaan painosti käymään koulua niin pitkälle kuin päätä riittää. Onneksi lukeminen kiinnosti ja lukion jälkeen tie veikin Helsingin yliopistoon farmasian opintojen pariin.

Kului 25 vuotta Helsingissä, minä jakson loppuaikoina aloin entistä enemmän kaivata takaisin kotiseudulleni Satakuntaan ja muunlaisten tehtävien pariin.

Vaikka minua tämän tilaisuuden ohjelmassa farmasian tohtoriksi tituleerattiinkin, olen kyllä elättänyt itseni jo miltei kaksi vuotta Toejoen apteekin apteekkarina.

Mitä on karjalaisuus nykyään?

Onko Pyhäjärven murre vielä elossa? Voisi tietokilpailun järjestää kysymällä, kuinka moni vielä muistaa sanat kuten ”naperka, juuskat, vilka” tai vaikka sanonta ”käyvä nagistaimaa”.

Tullessani ennen messua kirkonmälle törmäsin sattumalta muutama tuttuun syntyperäiseen pyhäjärveläiseen ja miltei liikutuini, kun kuulin pitkää aikaa murretta, jota olin puhunut elämäni ensimmäiset seitsemän vuotta. Kyllä murteen taitajia vielä on! Pitäisi vakavasti harkita murrepiirin perustamista; onhan nykyään muodikasta käydä vaikka ranskan tai saksan keskustelupireissä.

Isäni siirryttyä tuonilmaisiin jouduimme tutkimaan mm. isäni hallussa olleen pankin tallelokero. Mitä sieltä löytyikään? No, tietysti kaikki maanomistuksiin, perinnönjakoihin ja vastaaviin asioihin liittyvät paperit ajalta ennen sotia. Ehkä toivo vielä paluusta isän mielessä oli, kun nuo paperit olivat tärkeimpinä talletettu. Pakko myöntää, että tallessa ne ovat ja pysyvät jatkossakin.

Pääsin käymään joitakin kertoja Pyhäjärvellä, Metsäpirtissä ja muilla lähialueilla vielä isäni ja isononni Kainon sekä Maijan mukana. Sen tunteen kuvaaminen, jonka varsinkin ensi kerralla koin, on mahdotonta sanoja kuvailla. Kaikki paikannimet, jäljellä olevat talot olivat tuttuja ja jonkinlainen lämmin kotiin tuleminen tunne ehkä parhaiten kuvaa ajatuksiani tuolloin.

Pitäkäämme pyhäjärveläisyyttä elossa jatkossa, se on velvollisuutemme ja vastuullamme! Olen ylpeä siitä, että voin kutsua itseäni edes puoliveriseksi pyhäjärveläiseksi! Kiitos.

”Hauskana sattumana eräs ensimmäisistä apteekkarina saamistani kirjeistä oli osoitettu Terijoen apteekkarille.

Pyhäjärven apteekkareista

□ **Manu Eeva** (ote juhlapuheesta)

Pyhäjärvelle oli toivottu omaa apteekkia jo jonkin aikaa ja vuonna 1919 viranomaiset seläiselle luvan antoivat. Jo seuraavana vuonna apteekki avattiinkin ja ensimmäiseksi apteekkariksi valittiin *Paul Gerhard Sjöblom*. Vuonna 1932 Sjöblom sai Forssan 2. apteekin apteekkiluvan ja hänen työnsä jatkajaksi valittiin *Carl Willehard Sundström*.

Moskovan rauhan koittaessa menetettyjen alueiden apteekkarille pyrittiin järjestämään apteekit Kanta-Suomesta. Sundström, syntyperäinen ahvenanmaalainen kun oli, sai Maarianhaminan 2. apteekin luvan.

Jatkosodan aikana Sundström sai luvan pitää lääkevarastoa korjatussa apteekin talossa Pyhäjärvellä. Lääkevaraston hoitajana toimi proviisori *Arvo Holmlund*. Varasto suljettiin vasta 22.6.1944 ja Holmlundille myönnettiin apteekkilupa Ylihärmään, jossa hän aloitti 1946.

Hänen mukanaan siirtyi myös suuri osa Pyhäjärven apteekin kalustoa ja säilöastioita, jotka olivat käytössä ainakin 1960-luvulle asti. Mainittakoon hauskana sattumana, että syntymävuodestani 1970 vuoteen 1991 Ylihärmän apteekkarina toimi kauvatsalaissyntyinen *Hy-my Haunio*. Hänen sisarensa *Helä Haunio* oli vuorostaan Vähänkyrön apteekkarina samoihin aikoihin.

Kaasalaiset juoksivat kiinnityksen Kaiun viestin kiertopalkintoon

KUVA EDWIN NASKALI

Kilometrin pituiseen (5 x 200 metrin) viestijuoksuun osallistui tällä kertaa kolme joukkuetta, joista Hassinmäen Kaasalaiset juoksivat nopeimman ajan 2.54.92. Toiseksi tuli Pohjolaiset ajalla 3.11.65 ja pronssimi-

talille Kotit ajalla 3.15.65. Kiertopalkinto on nyt Hassinmäen Kaasalaisilla, joilta sitä ensi vuonna voi haastaa Helsingissä juostavassa Kaiun viestissä. Joukkueissa juoksivat 1: **Jari, Julia, Fanni ja Ellen**

Kaasalainen (keskellä), 2: **Vilho, Veli, Juho ja Veikka Pohjolainen** (vasemmalla) ja 3/Kotit: **Aku Broman, Virpi Laakkonen, Albert Laakkonen ja Anni Rinne** (oikealla).

Nuoren puheenvuoro Pyhäjärveläisten juhlassa su 21.7.2019

□ **Melina Salonen**

Jo Karjalan kunnailla lehtipuu, jo Karjalan koivikot tuuhettuu. Käki kukkuu siellä ja kevät on, vie sinne mun kaiho pohjaton.

Olen Melina Salonen omaa sukua Evala (Eeva). Tuon Karjalan kunnailla laulun ensimmäinen säkeistö kuvastaa omiakin tunteitani Karjalaa kohtaan. En tietenkään voi tietää, miltä se oikeasti tuntui lähteä omasta kodista yllättäin kohti tuntematonta ja asetua asumaan kauas kotiseudulta vieraiden ihmisten, heimojen joukkoon.

Mutta omat tuntemukset siitä, että ei oikein kuulu mihinkään, mikään paikka ei ole tuntunut omalta... jokin tärkeä ja merkityksellinen palanen on puuttunut. Ihmisten tuntuivat jollain tavalla vierailta tai itse on outo, eikä kuulu joukkoon.

Tällaisia ajatuksia olen miettinyt muutaman viime vuoden aikana. Johtuuko se ikäkriisistä vai mistä, kun haluaa tietää mihin kuuluu ja mistä on tullut.

Mistä johtuvat jotkut tietyt varsinkin luonteenpiirteet, jotka eivät istu satakuntalaiseen sielunmaisemaan.

Viime keväänä isäni ehdotti, että jos lähdetäisiin käymään Pyhäjärvellä. Matkaan lähtivät veljeni Marko ja Martti sekä poikani Väinö, ynnämuuta matkaseurueita. Innostuin tietysti kovasti matkasta, koska ajattelin heti, että mitä jos se puuttuva palanen löytyy juuri sieltä.

Odotukset olivat korkealla matkaan lähtiessä. Jännitys ja sisäinen kieltäytyminen kasvoivat, kun kohdalla lähestyi. Pääkohde meillä oli mummini Maija (Maria) **Eevan** synnyinseutu Rotjalahti. Auton ikkunasta katsellessani maisemat näyttivät kauniilta, vehreiltä ja eläviltä. Jollain oudolla tavalla tutuilta ja turvallisilta. Ei yhtään synkältä, pelottavilta tai vierailta. Tiet olivat osittain kuoppaisia ja soraisia, kaapeita ja mutkikkaita. Kun mummini synnyinpaikka lähestyi, niin pulssi hakkasi varmasti kahtasataa, niin paljon jännitti. Lähinnä se,

että täytyykö odotukseni, tuleeko minulle SE tunne, että olen täältä, kuulun tänne

Ja kyllä! Se tunne tuli ja purkautui itkuna. Puuttuva palanen löytyi vihdoinkin. Nyt tuntuu, että olen kokonainen. Voin olla rauhassa sellainen kuin olen, koska onhan meitä muitakin. Ei tarvitse olla yksin vähän erilainen kuin satakuntalaiset yleensä.

Matkan aikana kävimme katsomassa tietenkin muitakin mielenkiintoisia paikkoja, Laatokan rannallakin Metsäpirtissä pääsimme käymään, myöskin Pyhäjärven kirkon sankarihautausmaa oli koskettava paikka, samoin lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkki.

Mummini oli kova leipomaan ja tekemään ruokaa. Aina kun kävin hänen luonaan, hän höösi jotain tarjottavaa. Karjalanpiirakat olivat takuuvarmaa herkkua. Enpä ole jälkeen niin hyviä piirakoita saanutkaan. Olin joinakin kesinä mummun kanssa

torilla myymässä kukkia. Hänellä oli aina leveä ja värikäs lierihattu päässä. Mummu puhua pälpätti kaikille ihmisille iloisesti. Hänen sisällään loisti keltainen kirkas aurinko, ja hän levitti sitä riemua ja iloa ympärilleen. Kukkapöydässä kävi aina aika kuhina.

Maija-mummini varmasti tykkäisi kovasti, jos näkisi minut nyt tässä Pyhäjärven kansallispuvussa. No ehkä hän tuolta pilven reunalta katseleekin ja näyttää peukkua. "A vöt, siullahan on soria mekko!" Tuon viime kesänä tekemämme matkan jälkeen päätin hommata tämän puvun. Kannan tätä nyt päälläni suurella kunniotuksella menneitä sukupolvia ja omia juuriani kohtaan. Tämä on mielestäni kaunein kansallispuku mitä tiedän. "Ehä sitä kukkaa nää mitä mie syön, mut sen näkkööt kaik mitä miul on pääl."

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön myöntämät apurahat ja stipendit vuonna 2019

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön tänä vuonna myöntämistä apurahoista ja stipendeistä kertoi juhlilla säätiön asiamies **Kirsti Naskali**.

Ilmoitus haettavista apurahoista oli maaliskuun Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä.

Hakemuksia tuli 20 kappaletta. Apurahan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijan sukujuuret ovat Viipurin läänin Pyhäjärvellä äidin tai isän puolelta eikä hakija ole aikaisemmin saanut apurahaa Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöltä.

Apurahoja ja stipendejä myönnettiin 14 kappaletta kolmesta eri rahastosta. Apurahojen yhteismäärä oli 5 300 euroa. Yksittäisen apurahan suuruus oli 200 -500 euroa. Apurahat on jo maksettu saajille.

Alla apurahojen ja stipendien saajat aakkosjärjestyksessä. Sukujuuret Pyhäjärvellä on kerrottu niin kuin ne on säätiölle hakemuksessa ilmoitettu. Useimmilla hakijoista on kysymys isovanhemmista, joillakin apurahan saajilla jo isoisovanhemmista.

Erasvuo Santeri

- opiskelee tietojohdantamista Tampereen yliopistossa
- äidin äiti Marja-Liisa Juusela (o.s. Pärssinen) oli Puikkoisten kylän Mattilan talosta

Haakana Erika

- opiskelee ympäristömuutoksen ja globaalin kestävyuden opinto-ohjelmassa Helsingin yliopistossa
- isoäiti Aune Tellervo Brander (o.s. Lappalainen) oli Vernitsan kylältä

Inkinen Caisa

- opiskelee eläinlääketiedettä Helsingin yliopistossa
- isoisä Pentti Olavi Inkinen oli Pyhäkylästä

Koski-Vähälä Kukka

- opiskelee yhteisöpedagogiikkaa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa Mikkelissä
- äidin isoisä Arvo Kukko oli Pyhäjärveltä

Kuronen Elli-Maija

- on opiskellut ja valmistunut Turun ammattikorkeakoulusta sosionomiksi
- isän isä Jorma Kuronen on Kiimajärven kylästä

Muurinen Teemu

- opiskelee laskentatointia ja rahoitusta Turun yliopistossa
- isoäiti Anja Irene Muurinen (o.s. Järvinen) on Vernitsan kylältä

Pietarinen Antti

- opiskelee finanssioikeutta Itä-Suomen yliopistossa Joensuussa
- isän vanhemmat olivat Arvi Antero Pietarinen Jaaman kylästä ja Tyyne Maria Karttunen Noitermaan kylästä

Seppänen Elina

- opiskelee musiikin koulutusohjelmassa Tampereen ammattikorkeakoulussa
- äidin vanhemmat olivat Lauri Pelkonen Kiimajärven Savimäeltä ja Toini Vesikko Porsaanmäeltä

Seppänen Jonne

- opiskelee musiikkitiedettä Helsingin yliopistossa
- äidin vanhemmat olivat Lauri Pelkonen Kiimajärven Savimäeltä ja Toini Vesikko Porsaanmäeltä

Sipponen Sirkka

- opiskelee hoitotiedettä Itä-Suomen yliopistossa Kuopiossa
- isän isä Esko Sipponen on Noitermaasta

Tapaninen Jami

- opiskelee fysioterapeutiksi Lapin ammattikorkeakoulussa Rovaniemellä
- isoisä Seppo Savolainen on Enkkuan kylästä Heikkilänmäen talosta

Toivonen Ville

- opiskelee sähkö- ja automaatiotekniikkaa Hämeen ammattikorkeakoulussa Valkeakoskella
- isovanhemmat Toivo ja Kaisa Näriäinen olivat Kahvenitsan kylästä

Ukkonen Juulia

- opiskelee kasvatustieteitä Turun yliopiston Rauman opettajankoulutuslaitoksella
- isän vanhemmat Alvar Ukkonen ja Aili Sylvia Helena Makkara olivat Lohijoelta

Yrjölä Katri

- opiskelee rakennustekniikkaa Metropolia ammattikorkeakoulussa Helsingissä
- isoisä Reijo Patrakka on Rantakylästä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö onnittelee apurahojen ja stipendien saajia ja toivottaa menestystä opintoihin ja elämään. Olisi mukava kuulla apurahojen saajien kuulumisia Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä. Lehteen voi lähettää tarinoita ja kuvia.

Larjavan Hinkkasia oli juhliassa neljässä polvessa

KUVA PERTTI HAKANEN

Neljä sukupolvea Hinkkasia, edessä Ilona Hirvikoski takanaan Jonna Hirvikoski, Asta Schoeman, Seija Hirvikoski ja Toivo Hinkkanen. Tytöt iloitivat uusista puvuistaan.

Toivo Hinkkasella oli juhliassa mukana tukku tyttöläitä; tytär **Seija Hirvikoski**, Seijan tytär **Jonna Hirvikoski**, pojantytär **Ilona Hirvikoski** sekä tyttärentytär **Asta Schoeman**. Kaikki ovat siis eri ruokakunnista, mutta yksissä mielin juhliassa.

–Erityisesti meitä kosketti päästä ehtoolliselle Vpl. Pyhäjärven kirkon alttaritaulun eteen, kertoi Seija. Äijäni oli mukana irrottamassa ja ottamassa alttaritaulua talteen ja evakkokuormaamaan talvisodan evakkoon lähdetessä. Maalaus käärittiin lankun ympärille ja suojattiin kuljetusta varten.

Kun alttaritaulu aikansa evakkomatkoja tehtyään päätyi lopulta Tyrvään seudulle ja Kiikaan, tekivät Seija ja **Jukka Hirvikoski** puusepänverstaassaan taululle kehykset ennen sen luovutusta Huittisten seurakunnalle.

Toivo Hinkkanen on 92-vuotias ja lähtenyt evakkoon nuorena teinipoikana Larjavan kylästä. Toivo on yhdessä **Esko Simosen** kanssa toimittanut Elämää edestakaisin -kirjan Ihalaisen suvun vaiheista. Kirja julkaistiin seitsemän vuotta sitten.

–Meillä puhutaan karjalaisuudesta ja Karjalasta. Äitini oli syntynyt Pohjois-Karjalassa, jossa minäkin koen olevani kotona aina, kun sinne menen, kertoo Seija. Kuudella lapsellani on kaikilla jonkinasteinen kiinnostus juuriaan kohtaan. Tarinat kiinnostavat heitä ja heidän lapsiaan.

Toivo ja jälkipolvet käyvät aina mielellään pitäjäjuhlilla ja he osallistuvat muihinkin tilaisuuksiin mahdollisuuksien mukaan.

–Toki olemme käyneet Karjalassa. Isäni mukana olen ollut siellä kolmasti. Paikka on edelleen asuttu ja maisema on kaunis. Pellot viettävät kotitalolta alas kohti järveä. Nyt on tullut puhetta, että reissuun olisi taas lähdeävä. Lapseni ovat kaikki toivon synnyin- ja lapsuusmaisemissa käyneet, mutta vunut eivät vielä ole ja kyllä heillekin on suvun paikat näytettävä.

Nuorimmilla neitosilla oli ensimmäistä kertaa juhliassa oman pitäjän kansallispuvut. Toivosta se oli hienoa.

KUVA TEA ITKONEN

Historian vahvaa havinaa. Seija Hirvikoski ensimmäistä kertaa ehtoollisella tutun alttaritaulun alla. Vunukat ovat sytyttäneet kynttilän suvun rakkaitten muistolle. Messun virret näkyvät oikealla.

Ehtoollisen toimittivat Harri Ruskeepää (liturgi), Jani Laaksonen (vas.), Tarja Kopalainen, Virpi Marku, Juhani Forsberg ja Mirja Alarotu.

Sankarivainajille ikuinen kunnia

Huittisten Karjalaseuran puheenjohtaja Heikki Kiiski muistutti hyvin henkilökohtaisessa puheessaan Huittisten Sankarihaudoilla pyhäjärveläisten merkkivuodesta, sillä kesäkuussa tuli kuluneeksi 25 vuotta Pyhäjärven sankarihaudan muistopatsaan paljastustilaisuudesta.

Pyhänsäätiö kumppaneineen oli pystynyt neuvottelemaan venäläisten osapuolten kanssa aiemmin mahdottomalta tuntuvan sopimuksen pyhäjärveläisten sankarihaudan kunnostuksesta ja muistopatsaan pystyttämisestä.

Matti Ahvosen suunnittelema muistopatsas oli paikallaan 12.6.1994. Muistopatsasaluetta reunustamaan

oli rakennettu kaunis valkoinen aita portteineen. **Heikki Kiiski** kertoi neljännesvuosisadan takaisista juhlamenoista ja -tunnelmista näin:

”Juhlapäivä oli kaunis sunnuntai, satoja kaatuneitten omaisia, ystäviä karjalaista kansaa kerääntyi kirkkoahon tielle odottaen tilaisuuden alkamista, muuta-

ma kymmenen venäläistä väkeä oli myös paikalla. 50 vuotta oli rautaesirippu estänyt luvallisen käynnin kaatuneen omaisen haudalla. Sadat kaatuneitten omaiset, jotka eivät koskaan näiden vuosikymmenten aikana voineet käydä rakkaansa haudalla, olivat itse siirtyneet jo ajan rajan taakse.

Karjalaan jääneiden vainajien muistomerille seppeleen laskivat Heikki Kiiski ja Pirjo Kiiala. Airueina Merja Inkinen ja Arja Ojala.

Sankarivainajien muistomerille seppeleen laskivat Pertti Hakanen ja Kirsti Naskali. Airueina Lea Jokinen ja Tuula Whiteland.

Lippulinna ja seppelpartio siirtymässä Huittisten sankarivainajien muistomerille.

Paikalla oleva väki puhui hillitysti, odottaen tilaisuuden alkua, kunnes Finlandia-hymnin ensimmäinen parkaisu sai palan nousemaan kurkkuun. Suomen ja Venäjän liput saapuivat sankaripatsaalle.

Suomalaisten ja venäläisten puheiden jälkeen lauloimme **Rouvisen Leinon** ja **Viskarin Villhon** kanssa laulun Veteraanin iltahuuto. Lauloimme iltahuudossa näin: *Laineissa Laatokan mahti, kahlita kenkään ei voi. Veljet sen rantoja vahti, konsa on koittava koi. Ylväänä Karjalan heimo, tuskansa kantanut on, maa-aiti suojaansa sulkee, vartija poissa jo on.* Niin maa-aiti suojaansa heidät sulki.

Kymmenet kukkalaitteet ja tervehdykset kertoivat vuosikymmenten ikävästä ja antoi lohtua, kun pääsi vihdoin kaipaamansa omaisen tai ystävän haudalle. Juhlaa jatkettiin vielä Lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkillä.

Tasavuosia kohtalokkaista ajoista

Kun raja Venäjälle 1990 ns. aukesi, aloitin Karjalan matkailun, vuodesta 1993 alkaen omalla autolla. Vanhempieni kotikylän lisäksi kävin lähes kaikki Pyhäjärven kylät tutkimassa. Kahdenkymmenen vuoden aikana tulivat Kannaksen monet pitäjät tutuksi, myös rajan takainen Karjala Aunuksen Alavoinen, jossa isäni palveli jatkosodassa.

Suurin mielenkiintoni olivat sotien aikaiset taistelupaikat. Talvisodan aikaiset taistelut Konevitsan, Ylläppään, Järisevän, Taipaleen, Kirvesmäen ja Keljan taistelut olivat isäni ja äitini kotipaikkoja lähinnä.

Talvisodan aikainen yksittäinen tapaus on koskettanut minua. Lainaan tekstiä kirjasta Laatokan puolustajat: *Vielä puolenpäivän aikaan oli Niittykasematissa venäläisiä. Kello 14:15 reservin luutnantti Yrjö Saarto haavoittui vaikeasti, menehtyen haavoihinsa samana päivänä.*

31-vuotiaan agronomi Yrjö Saaron talvisota päättyi Niittykasematin lähetytyillä. Vainaja siunattiin kotiseurakunnan Huittisten sankarihautaan. Tästä muutaman metrin päässä on hänen sankarimuistokivensä.

Kaarnajoen suulla Kase-matilla hänen kaatumispaikalla käydessäni, tunnen konkreettisesti olevani

elämäni velkaa hänelle ja yli 90 tuhannelle sankarivainajalle. He antoivat minulle mahdollisuuden syntyä vapaaseen isänmaahan.

Tähän Huittisten sankarihautaan on siunattu 294 vainajaa ja Huhtamon sankarihautaan 26. Huittislainen kuvanveistäjä prof. **Lauri Leppänen** on tehnyt tämän patsaan nimeltä Suojeluskenttä, joka on pystytetty vuonna 1950.

Talvisodan alkamisesta tulee tänä vuonna 30.11. kuluneeksi 80 vuotta. Lähes aseeton Suomi joutui suurvallan hyökkäyksen kohteeksi. Karjalan kansa ja eläimet kylmään eväkotielle. Paljon on puhuttu Talvisodan ihmeestä, yksimielinen kansa pystyi yli-luonnollisiin tekoihin.

Silloin rukouttiin paljon, Suomen kansa oli polviltaan: Hyvä Jumala auta meitä. Uskon, että henkinen ja hengellinen voima auttoi silloin.

Tänä vuonna 6.6. tuli kuluneeksi 75 vuotta Normandian maihinnoususta, kilpajuoksu Berliiniin alkoi. Niillä paikoilla käyneenä en voi käsittää, miten hirvittävä tilanne se operaatio silloin oli. Yli 10000 valkoista ristiä, on vaikuttava näky. Siinä on vain sillä alueella kaatuneita.

9.6. tuli kuluneeksi 75 vuotta Neuvostoliiton suurhyökkäyksestä jatkosodassa. Karjalan kansa oli jälleen maantiellä sodan jaloissa, ainoa päämäärä länteen johtavat tiet.”

Koti, isänmaa ja uskonto

Lopuksi Heikki Kiiski kysyi, mitä koti, uskonto ja isänmaa ovat tänä päivänä? Karjalaisella kansalla on kodit, mutta uskonnonvapaus ei salli kristillisen pääuskontomme perinnettä kasvatuksen osaksi päiväkodeissa ja kouluissa. Isänmaanrakkautta ja kansallismielisyyttä leimataan jopa vihapuheeksi ja populismiksi.

”Jotkut nuoret kysyvät: Miksi te puhutte niin paljon sodista, sankarihautoista, Karjalasta? Meille heti sodan jälkeen syntyneille nämä asiat ovat syöpyneet sydämeen, äidinmaidossa saatu karjalainen identiteetti, lapsuudessa kuultu selviämistarina ja kaipausta. ...

Isänmaa 94 tuhannelle sankarivainajalle, sotainvalideille, veteraaneille ja lotille. Heille tärkeintä oli koti, uskonto, isänmaa. Ikuinen kunnia heille!”

Sukukokousvieraat kokoontuneet kuuntelemaan esittelyä vpk:sta.

Ylläppään Haapasaaret kokoontuivat Kiukaisissa

□ **Marja-Leena Tuomisaari**

Katri ja Simo Haapasaaren jälkeläiset kokoontuivat lauantaina 25.5.2019 Kiukaisien vpk:n paloasemalle pitämään sääntömääräistä vuosikokousta.

Sami Laamanen esitteli meille aluksi paloaseman kalustoa ja tiloja. Vpk:n emännät olivat valmistaneet meille maittavan

lounaan, jonka jälkeen joimme täytekkukahvit. Myynnissä oli myös arpoja, jotka tekivät hyvin kaupansa, kun oli tuotu mukavasti arpajaispalkintojakin.

Tämän jälkeen pidettiin sukuseuran vuosikokous, jonka todettiin olevan laillinen ja päätösvaltainen. Toiminnantarkastaja Marja-Riitta esitteli tehtyä kirjanpitoa, joka oli hänen mielestään hoidettu

asiallisesti ja vastasi tositteita. Tämän perusteella kokouksen osallistujat myönsivät hallitukselle vastuuvapauden.

Seuran puheenjohtajaksi valittiin **Jouko Jokinen** ja hallitukseen valittiin seuraavat jäsenet: Sami Laamanen (varapuheenjohtaja), **Marja-Leena Tuomisaari** (sihteeri ja rahastonhoitaja), muut jäsenet: **Jussi Haapasaari**,

Leena Toivanen, Tarja Jäkärä ja Marjukka Rautavuori.

Uudeksi toiminnantarkastajaksi Valittiin **Pertti Marttila** Raumalta.

Poisnukkuneiden suvun jäsenten muistoksi vietettiin hiljainen hetki.

Sukuseura tulee tekemään vuonna 2020 kesällä kotiseuturetken Karjalan Kannakselle.

Terveisiä Vpl. Pyhäjärvi-seurasta

Vpl Pyhäjärvi-seura teetti kartta- ja vaakunamukeja yhteensä 300kpl. Vaakunamukit myytiin juhli-loppuun ja karttamukeja on enää 30kpl myytäväksi. Niitä on saatavilla lkaalisten kirjakaupasta tai voi kysellä Riitta Hirvosel-

ta Hämeenkyrön-lkaalisten alueella kotiintoimitettuina.

Pyhäjärvi Vpl. -paidat tekivät myös kaupansa juhli-lilla. Mustat paidat ovat loppuneet. Niitä teetetään lisää vasta ensi keväänä. Valkoisia ja harmaita on jäljellä. Muista seuran tuotteista

löytyy tietoa tämän lehden takasivulta.

Kiitos teille kaikille, jotka osittite ja olitte kiinnostuneita niin mukeista kuin paidoistakin. Ovathan ne muistoina vanhempiemme ja isovanhempiemme kotiseudulta. Ja

mikä ilahduttavaa: niitä hankittiin myös lastenlapsille.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran syksyn toiminnasta tiedotetaan elokuun lehdessä.

Riitta Hirvonen, pj
puh. 050 414 7359

Taubilan kartano

– lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan

Hanki lahjaksi sukulaisille ja ystäville!
Taubilan kartano – lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan, 176 sivua, n. 150 valokuvaa, koko B5, hinta vain 30 €.

Kaunista Vpl. Pyhäjärveä, osat I ja II, yhteensä 736 sivua. Koko A4. Hinta vain 95 €.

Suvannon seutu 1917–1921 elämää ja ihmiskohtaloita, 335 sivua. Koko B5, hinta vain 40 €.

Hintoihin lisätään toimituskulut.

Lisätietoja ja tilaukset:
taubila@pp.inet.fi tai puh. 040 021 3369
seija.jokinen@netti.fi tai puh. 040 835 5820

Noudettavissa myös hallituksen jäseniltä ilman lähetyskuluja.
Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi/kirjapuoti>

Vpl Pyhäkylä-Seura

Heikki Kiisksen voimakas puhe kosketti kuulijoita.

Suruviestit

Soini Ernest Päiväläinen

s. 1.11.1927 Vpl. Pyhäjärvi
k. 4.6.2019 Tampere

Kiittäen ja kaivaten
Ulla
Tapio perheineen
Tea perheineen
muut sukulaiset ja ystävät

*Niin väsyneenä loppumatkan kuljit,
uneen rauhaisaan silmäsi suljit.
On hiljaisuus ja suru sanaton,
mutta tiedämme, sun nyt hyvä olla on.*

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.

Onnittelut

Mirjami Nahkuri 103 vuotta

□ Olavi Pärssinen

Mirjami Nahkuri (o.s. Heikintytär Pärssinen), kummitätini, edesmenneen isäni Jalmarin nuorin sisar täyttää 103 vuotta 28.07.2019.

Mirjami syntyi Pyhäjärven Kahvenitsassa **Heikki** ja **Miina** (o.s. Soikeli) **Pärssisen** nuorimpana lapsena. Hän avioitui 1944 TVH:n työjohtaja **Antti Nahkurin** kanssa. Nuoren parin kotipaikaksi tuli sotien jälkeen Virtasalmi, joka nykyisin kuuluu Pieksämäen kaupunkiin. Tytär **Irmeli** syntyi vuonna 1952.

Puoliso menehtyi jo 33 vuotta sitten. Mirjami pystyi asumaan yksin kotonaan aina 100 vuoden ikään saakka, jonka jälkeen hän on asunut aivan kotinsa lähellä Virtasalmen vanhainkodissa Kivitaskussa.

Kävimme 4.7.2019 pienellä sukulaisjoukolla tapaamassa ja etukäteen onnittelemassa Mirjamia tulevan merkkipäivän johdosta. Korkeasta iästä huolimatta Mirjami on edelleen henkisesti erittäin virkeä ja muisti toimii ihmeellisen hyvin.

Laulaminen on rakkain harrastus

Laulaminen on ollut hänen rakkain harrastuksensa aivan lapsesta saakka. Hän muisteli äitinsä Miinan

Mirjami Nahkuri kuvattuna kotonaan Virtasalmella 4.7.2019.

kertoneen lauluharrastuksen alkaneen jo aivan pienestä. Vuonna 1918, Mirjamin ollessa kahden vuoden ikäinen, oli hän äidin sylissä hyräillyt ”Kuullos pyhä vala, kallis Suomenmaa: sinuun koskea ei väkivalta saa! Sua suojelemme, verin varjelemme. Ollos huoleton, poikas valveill on!....”

Laulun sanoja hän ei vielä osannut, mutta sävel oli painunut mieleen, kun oli kuullut perheen miesten laulavan, ja sitä hän sitten hyräili.

Laulu oli perheen muidenkin sisarusten harrastus ja lasten ollessa kesällä paimenessa oli laulukirja yleensä aina mukana.

Ensimmäisen ”julkisen esiintymisen” Mirjami muistaa olleen Pyhäjärven kappalaisen **Arvi Pärssisen** läksiäistilaisuus vuonna

1936. Seurakuntalaiset olivat järjestäneet tilaisuuden kauppiaspariskunta **Maria ja Mikko Lappalaisen** kotona. Mirjami muistaa esittäneensä laulun ”Katsohan lintua oksalla puun.”

Yksinlaulu ja kuorolaulu jatkuivat harrastuksena aina sadan vuoden ikään saakka. Vielä omissa 100-vuotisjuhlissaan Mirjami lauloi juhlaväelle useita lauluja. Nyt tavattaessa Mirjami ei enää halunnut laulaa, koska kertoi äänensä sen verran jo kehittyneen.

Sen sijaan hän lausui meille ulkomuistista useita runoja, joita äänitin ja erityisesti yhdet sanat tuntuivat koskettavasti sopivan häneen. En ole varma kenen sanat ovat, mutta äänityksestä toistettuna ne kuuluivat seuraavasti.

”Sen syntymälahjana sain,
sain lainaksi matkalleni,
ja käyttööni hetkeksi vain.
Sen kielet on kalleinta kultaa,
ja viritys taitajan työn.
Kädet kantajan vaikka on multa,
kädet Mestarin kielä lyö.
Olen laulaja elämän saaton,
sen tehtävän Herralta sain,
olen juhlain ja juhlien aaton,
ja arjen ja sunnuntain.
Ja varjoihin Jumalan puiston
minun lauluni valjaat vie.
Ja päiviin kuin kirkkain muistoin,
kät myrtojen ylitse tie.”

□ Tarja Kopalainen

Viipurin läänin pyhäjärveläiset olivat tunnetusti kovia kalastajia. Olihan pitäjän alueella yli 40 km Laatokan rantaviivaa ja lisäksi pienempiä kalaisia järviä. Ammattikalastustakin oli runsaasti. Jokainen kalastaja tietää, että kovasta työstä huolimatta saalista ei vaan aina tule.

Genesaretinjärven kalastajatkin olivat tappioihin tottuneet. Mutta tällä kertaa hukkareissu päättyikin ihmeellisesti.

Kun ensin ei tullut kalaa koko yönä, sitten yhtäkkiä verkot repeilevät kalojen paljoudesta. Vielä vuosien ja vuosikymmenten jälkeenkin Pietarin kalansaaliista kerrottiin juttuja lapsille ja lapsenlapsille. Kun Jeesuksen opetuksia ja ihmetekojä alettiin koota ja kirjoittaa ylös, myös kertomus Pietarin suuren kalansaaliista kirjattiin muistiin.

Pietari oli Jeesuksen opetuslasten johtohahmo, apostoleista ensimmäinen. ”Tästä lähtien sinä olet ihmisten kalastaja”, kuului Jeesuksen kutsu. Kalat saivat jäädä ja Pietari lähti seuraamaan Jeesusta. Samoin lähtivät Pietarin kalastajaverit Jaakob ja Johannes, Sebedeuksen pojat.

MEIDÄN KIRKKOMME on apostolinen kirkko. Se tarkoittaa sitä, että Jeesuksen valitsevat 12 opetuslasta eli apostolia olivat kirkon tukipylväät, jotka sitten valitsivat seuraajansa ja niin edelleen. Näin apostolinen virka on jatkunut aina meidän päiviimme saakka.

Kirkko perustuu sille todistukselle, jonka apostolit silminnäkijöinä antoivat. Apostolit olivat henkilökohtaisesti tavanneet Jeesuksen; nähneet hänen tekonsa ja kuulleet hänen opetustaan.

Apostoli-sana tarkoittaa Jeesuksen lähettämää. Apostoli oli lähetetty julistamaan evankeliumia. Ensiksi evankeliumin eteenpäin vieminen oli suullista. Sitten tuli huoli siitä, että kohta silminnäkijäsukupolvi kuolisi pois ja perimätieto kirjattiin muistiin. Näin syntyivät kirjoitetut evankeliumit – ilosanomat.

Ajattelen, että me karjalais- ja pyhäjärveläistauksaiset olemme tänään samantapaisen tehtävän edessä kuin apostolien jälkeiset sukupolvet aikoinaan.

Me yritämme koota yhteen, säilyttää ja kertoa eteenpäin jotain merkittävää, mitä on heimomme historiassa aikoinaan tapahtunut, ja jonka kertomisella alkaa jo olla kiirekin, koska niin moni

tapahtumat itse nähnyt ja kokenut on jo poissa.

Tärkeässä roolissa ovat juuri silminnäkijät, he jotka ovat itse Pyhäjärvellä syntyneet ja eläneet. Heidän kertomuksensa ja muistonsa ovat sitä alkuperäistä tietoa, mitä nyt on tärkeää kuulla ja dokumentoida.

Yhtä tärkeää on löytää kuulijat. Miten saada nuoret polvet kiinnostumaan juuristaan ja ymmärtämään, että Pyhäjärven kertomus on osa heidän kertomustaan?

SUURESTA KALANSAALIISTA kerrotaan Luukkaan evankeliumin lisäksi myös Johanneksen evankeliumissa. Johannes tosin sijoittaa tapahtuman Jeesuksen ylösnousemuksen jälkeiseen aikaan. Tapahtumapaikka on Tiberiaanjärvi eli Genesaretin järvi.

Kalastamassa ovat Pietari, Sebedeuksen pojat ja muitakin Jeesuksen opetuslapsia. Koko yö on kalastettu ilman saalista. Aamun koittaessa ylösnoussut Jeesus seisoi rannalla, mutta miehet eivät häntä tunne. ”Onko teillä mitään syötävää”, kysyi Jeesus heiltä. Saatuaan kielteisen vastauksen Jeesus sanoi: ”Heittäkää verkko veneen oikealle puolelle, niin saatte.” Ja ihme tapahtui, kalaa tuli niin paljon että he eivät jaksaneet nostaa verkkoa. Silloin Johannes sanoi Pietarille: ”se on Herra”. Loputkin opetuslapset varmistuivat Jeesuksen henkilöllisyydestä viimeistään, kun tämä hiilloksella jakoi heille kalaa ja leipää.

Olihan Jeesuksen kuolema vielä hyvin lähellä. Kun kaikki mihin on itse uskonut, on juuri murskaantunut, on vaikea uskoa ylösnousemukseen. Vasta Jeesuksen ilmestyttyä useamman kerran, alkoi usko opetuslapsissa vahvistua.

NÄIN MEILLEKIN suuren menetyksen kohdalla helposti käy. Usko Jumalan huolenpitoon tai peräti olemassaolon järkkyy. Masennus ja lamaannus valtaavat mielen.

Juuri tällaiseen tilanteeseen Jeesus tuli. Hän osoitti väsyneille, surullisille ja lannistuneille opetuslapsilleen voimansa. Näytti että kaloja on vaikka millä mitalla, ja muuta hyvää tässä maallisessa elämässä, saati taivaallisessa.

Kertomus suuresta kalansaaliista näyttää meille siitä, mikä elämässämme on tärkeintä. Paljotkin kalat saavat jäädä, kun Jeesuksen kutsuu ”seuraa minua”.

Usko Jeesukseen on aarteistamme tärkein ja sen

kuljettaminen sukupolvelta toiselle on meidän tehtävämme. On hienoa, että pyhäjärveläisten juhlaan kuuluu tärkeänä osana jumalanpalvelus.

Pyhäjärveläisille oma kirkko oli tärkeä ja sen kuva on varmasti tänä päivänäkin monen kodin seinällä. Täällä Huittisten kirkossa saamme katsella Pyhäjärven kirkon alttaritaulua, jota monet sukupolvet ovat aikoinaan siellä kotikirkossaan katselleet. ”Tulkaa minun tyköni kaikki”, kutsuu Jeesus siinä meitä.

Heinäkuussa 2017 sain olla mukana Pyhäjärvi-juhlien juhlaessussa Pyhäjärven Kirkkoaholla. Oli juhlallista tietää, että samalla paikalla ovat omat esi-isät viettäneet jumalanpalvelusta aikoinaan. Hyvältä tuntui myös paikallisten ihmisten osallistuminen juhlaan. Meillä on sama Jumala. On hienoa että meillä saa olla omat rakkaat paikkamme heidän nykyisellä maallaan.

KARJALAN KANSAN tarina on raskas mutta kuitenkin myös valoisa. Jumala on ollut sen vaiheissa läsnä. Uuden elämän mahdollisuudet ovat avautuneet. Sukulaisia ja heimotovereita on ympärillä myös nykyisillä asuinsijoilla. Karjalaista kieltä, elämäntapaa ja kulttuuria on ollut mahdollista valiaa ja ylläpitää edelleen.

Sen vuoksi yhteisissä tapaamisissa soi kiitos. Kiitos, että tyhjät verkot ovat saaneet täyttyä kaloista; tyhjin käsin kotoaan läheneet ovat saaneet kodin, aineellista hyvää, lapsia ja lapsenlapsia. Jumala on siunannut myös uusilla asuinsijoilla.

Pyhäjärveläiset olivat tunnetusti kovia kalastajia. Kalastus oli tärkeää myös pyhäjärveläissyntyisille isovanhemmilleni. Muistan kuinka mummulassa käytiin kalassa papan veneellä ja piti olla hiljaa, ettei pelota kaloja pois. Mummun kanssa kalastettiin mato-ongella jokirannassa. Aurinko paistoi aina ja kala söi. Ilo ja elämä ei ollut jäänyt Karjalaan vaan ne oli pakattu reppuun ja tuotu mukana. Siitä ilosta saimme me jälkipolvet nauttia.

Karjalaisten kertomus on kertomus siitä, että Jumala pitää meistä huolen. Meidän ihmisten vaikeimpia läksyjä on kuitenkin luottaa Jumalan huolenpitoon. Ottaa Jumalan kädestä yksi hetki ja yksi kala kerrallaan luottaen siihen, että huomennakin särvintä saadaan.

Sen opettelemista tämä elämä on.

Heikki Pärssinen 90 vuotta

Mies monessa mukana

Heikki ja Anja vuonna 2015 Matti-pojan nuorimman tyttären Elinan lakkiaisia juhlissa.

Olavi Pärssinen

Heikki Pärssinen syntyi 28.6.1929 Pyhäjärven Kahvenitsassa **Jalmari** ja **Ida Pärssisen** esikoispoikana. Isä Jalmari Heikinpoika (Tahvon Jalmari) oli syntynyt 06.12.1904 Pyhäjärven Kahvenitsassa ja äiti Ida Juhontytär (Pienjuhon Iita) 07.10.1906 Pyhäjärven Puikkosissa. Jalmarille ja Idalle syntyi Heikin jälkeen vielä kolme lasta, **Johannes** vuonna 1930, **Irma** vuonna 1936 ja allekirjoittanut **Olavi**, nuorin veli evakkomatalla vuonna 1945.

Heikin äijä, niinikään nimeltään **Heikki**, kuoli jo vuonna 1930. Leski **Miina** (o.s. Soikkeli) jäi silloin lapsiensa, **Matin**, Jalmarin, **Kertun**, **Ension** ja **Mirjamin** kanssa hoitamaan perheen yhteistä maatilaa. Uutta peltoa raijattiin ja lisämaata ostettiin useammalla kaupalla Taubilan maista Fazerilta. Ajan tavan mukaan lapset osallistuivat heti pienestä pitäen voimensa mukaan yhteisiin talon töihin.

Talvisodan syttyessä Heikki, tuolloin 10-vuotiaana, joutui yhdessä perheen kanssa evakkomatalle, joka suuntautui Pohjanmaalle, Vähäänkyröön. Jatkosodan aikana perhe palasi takaisin kotiin Pyhäjärvelle. Kotitalo oli poltettu ja uuden rakentaminen alkoi. Sodan syttymisen jälkeen isä Jalmari oli sodassa, setä Matti oli valittu vuonna 1939 kansanedustajaksi ja toimi niissä tehtävissä, toinen setä Ensio oli valmistunut opettajaksi.

Jo nuorena vastuuta tilasta

Näin Heikki, tuolloin toisilla kymmenillä oleva poika joutui paljon toimimaan

tilan töissä vanhimpana miespuolisena. Tämä varmaan oli omiaan kasvattamaan sitä työteliäisyyttä, ahkeruutta ja yhteisten asioiden hoitoa, joka on ollut ominaista Heikille hänen myöhempinä vuosina.

Toiselle evakkomatalle lähdettäessä Heikki oli viimeisten joukossa lastaamassa junaan evakuoitavia tavaroita ja viljoja. Tällä kertaa evakkomatka suuntautui Vähänkyrön kautta Tyrvälle ja sieltä Kiikkaan, joka nykyisin kuuluu Sastamalaan.

Uusi tila Kiikasta

Kiikasta veljekset Jalmari ja Matti ostivat vapaiehtoisella kaupalla yhteisomistukseen vajaan sadan hehtaarin maatilaa, joka sitten muutaman vuoden kuluttua jaettiin veljesten Jalmarin ja Matin kesken.

Kiikkaan asutettiin monia Pyhäjärveläisiä perheitä ja uusien kotien rakentaminen erityisesti Ruotsilan kylään oli vilkasta. Siirtolaiset pitivät jatkuvasti keskenään yhteyttä. Yksi yhteydenpidon muoto oli Alakylän Pyrintö -nuorisoseuran toiminta. Heikki oli yksi nuorisoseuran kantavia voimia. Harjoiteltiin näytelmiä, tehtiin näytelmäkulisseja ja pidettiin iltamia.

Heikin uraksi oli kaavailtu isän maanviljelijän ammatin jatkajaa ja koulunkäynti oli ollut sodan aikana katkonaista ja jäänyt kansakoulupohjalle. Tässä mielessä Heikki kävi Loimaan maamieskoulun. Pikkuhiljaa kerääntyvien luottamustehtävien vuoksi hän suoritti kirjeenvaihtopiston kautta kirjanpito-kurssin. Näitä jälkimmäisiä taitoja tarvittiin heti, kun hän sai hoitaakseen Pyhäjärvelle jääneen maidonmyyntiosuuskunnan

kirjanpidon ja sittemmin lopettamisen.

Vuonna 1948 taloon hankittiin Fordson Major -merkinen traktori, joka oli ensimmäinen Kiikan siirtolaisperheissä. Muutamien vuosien ajan Heikki kynti ja äesti omien peltojen lisäksi lukuisten Ruotsilan kylän siirtolaisperheidien pellot tehden keväisin ajoittain lähes ympäröivä-reitä päiviä.

Opettajan ura avautuu

1950-luvun alussa kuitenkin kohtalon sormi puuttui ratkaisevalla tavalla Heikin urasuunnitelmiin **Anja Hailan** välityksellä. Anja oli nuori opettajatar Kiikassa Vehkakorven koululla. Avioliitto solmittiin vuonna 1952 ja vuonna 1953 syntyi esikoispoika Matti.

Kajaanissa oli silloin opettajaseminaari, johon oli mahdollista päästä myös kansakoulupohjalta. Heikki haki ja pääsi Kajaaniin seminaariin ja Anja sai sieltä opettajan viran. Kajaanissa syntyivät sitten lapset **Irmeli** (s. 1955) ja **Olli** (s. 1957). Opintojen ohella Heikki hankki perheelle elantoa tehden lähes kaikki vapaa-ajat rakennustöitä.

Sen jälkeen kun opettajan tutkinto oli suoritettu vuonna 1958, Heikki ja Anja hakivat ja saivat Eurajoelta Linnainmaan kaksiopettajaisesta koulusta opettajan paikat. Anja opetti 1-3. luokkia ja Heikki 4-7. luokan oppilaita. Opettajan asuminen oli siihen aikaan lainsäädännöllä sidottu pienissä kouluissa koulun yhteyteen ja niinpä perhe asui koulurakennuksen toisessa päässä.

Tällaisella järjestelmällä, asunto työpaikan yhteydessä oli omat hyvät puolensa, mutta myöskin

haittansa. Tämän asian muuttaminen oli eräs Heikin useammista aloitteista, joka johti lainsäädännön muutokseen. Lakia muutettiin niin, että kuntia ei velvoitettu rakentamaan pienkouluihin opettajan asuntoa eikä näin opettajilla ollut velvollisuutta asua koulun yhteydessä.

Kymmenen vuotta myöhemmin Heikki siirtyi Eurajoen kirkonkylään yläasteen opettajaksi, toimien teknisten töiden opettajana ja erityisluokkien opettajana ja sittemmin myös vararehtorina.

Vapaa-aikoina Heikki rakensi pitkälti omin voimin omakotitalon Eurajoen keskustan läheisyyteen. Perhe asui uudessa kodissa muutamia vuosia, jonka jälkeen pian nousi uusi omakotitalo muutaman sadan metrin päähän ja perheellä oli taas ohjelmassa muutto uuteen kotiin.

Järjestö- ja yhdistysihminen

Heikki on ollut nuoruudessaan saakka luonteeltaan järjestö- ja yhdistysihminen. Pian Eurajoelle muuton jälkeen Heikki valittiin Eurajoen maalaisliiton, sittemmin keskustan kunnallisjärjestön johtokuntaan, jonka pitkäaikaisena sihteerinä hän toimi. Kunnallisista luottamustehtävistä merkittävimpiä oli toimiminen rakennuslautakunnassa aikana, jolloin käsiteltiin ydinvoimalan rakennuslupaa ja samaan aikaan oli Eurajoella erittäin vilkas muikin rakennustoiminta.

Nuorisoseuratyö oli Heikille verissä heti nuoruudesta pitäen. Niinpä hän

oli aktiivinen Eurajoen nuorisoseuratoiminnassa ja toimi mm. vuosikaudet nuorisoseuran edustajana piirikokouksissa.

Pian Heikin Eurajoelle muuton jälkeen Linnamaan koulun pienelle urheilukentälle rakennettiin jääkiekkokaukalo ja vuonna 1960 hänen aloitteestaan perustettiin urheiluseura Eurajoen Pallo. Alkuvaiheessa seuran lajeja olivat jääkiekko, pesäpallo ja hiihto. Myöhemmin lajivalikoima on laajentunut ja muuttunut.

Eurajoen Nuorisosoittokunta (ENS) perustettiin Heikin aloitteesta vuonna 1972 lähinnä puhallinmusiikin harrastamiseksi ja kyseinen nuorisoorkesteri toimii aktiivisesti edelleen.

Yksi Heikin merkittävimmistä luottamustehtävistä Eurajoella oli toimivan Eurajoen puhelinosuuskunnan edustajistossa ja sen hallituksen pitkäaikaisena puheenjohtajana, aikana jolloin puhelinverkkoja digitalisoitiin. Eurajoen Puhelinosuuskunta toimii edelleen itsenäisenä osuuskuntana.

Muita pitkäaikaisia paikallisia luottamustehtäviä oli pitkäaikainen jäsenyys kirkkovaltuustossa ja Eurajoen OP:n tilintarkastajana. Opettajan ammattiin liittyvänä luottamustehtävänä oli toiminen Eurajoen OAY:n johtokunnassa ja OAJ:n Satakunnan piirihallituksen jäsenenä.

Karjalaisuus on aina ollut Heikillä vahvasti veren perintönä, niinpä hän toimi pitkäaikaisesti ja aktiivisesti Karjalan liiton piirihallituksessa, josta kunnianosoituksena hänet nimettiin Karjalaseuran kunniapuheenjohtajaksi.

Jatkosodan loppuvaiheissa Heikki toimi 15-16-vuotiaana sotatoimi-alueella evakuoititehtävissä. Hän oli aktiivisena aloitteentekijänä sille, että jatkosodassa sotatoimi-alueella toimineille alaikäisille myönnettiin rintamamiestunnus.

Ansioistaan moninaisissa luottamustehtävissä Heikille on myönnetty Valkoisen ruusun ritarimerkki

Metsänhoitoa ja Lapin taikaa

Työn ja moninaisten luottamustehtävien ohella Heikillä on riittänyt aikaa metsänhoidolle, joka on ollut hänen yksi pääharrastuksistaan. Omakotitaloa lämmitettiin pitkään pääasiassa haloilla, joita pihalla oli pitkät rivit. Se jälkeen kun Heikki jäi eläkkeelle hän hankki ”kesäpaikakseen” Lapista tädiltään Kertulta suurehkon Suikin perintötilan Muoniojoen rannalta. Siellä kului pitkät tovit kesästä ja vieraina riitti lukuisa määrä sukulaisia ja tuttavuuksia.

Muutaman viime vuoden aikana krooninen sairaus on väitellen heikentänyt yleiskuntoa ja vaimon Anjan menetyksen jälkeen yksin asuminen kävi hankalaksi. Pari viimeistä vuotta Heikki on asunut Eurajoella hoitokodissa.

Kun Heikki täytti 60 vuotta, onnittelijoita oli niin runsaasti, että vastaanotto oli jaettu kolmelle päivälle. Nyt syntymäpäiviä vietettiin noin kolmenkymmenen sukulaisen ja läheisen kanssa.

Kirjoittaja on merkkipäiväsankarin Heikin veli.

Kuvassa vuodelta 1982 Anja ja Heikki istumassa ja takana seisomassa lapset Olli, Irmeli ja Matti.

Rakkaus kestää – Aviossa jo 70 vuotta

Luukopoi-Luukkasten Airilla ja puolisoillaan Hakalan Kalevilla juhlapäivä Sastamalassa

KUVA RAINE HAKALAN KOTIALBUMI

Hääkuva Suodenniemen kirkossa 3.7.1949 avioliittoon vihityistä Airi Luukkasesta ja Kalevi Hakalasta.

□ Kaarina Pärssinen

Kukapa olisi arvannut, kun kesäkuussa 1944 lähdettiin Vpl. Pyhäjärveltä sotaa pakoon, että Suomen valmistautuessa viettämään syyskuun alussa sodan päättymisen 75-vuotisjuhlaa, samaan aikaan vietäisi rautahääpäiväänsä Sastamalassa Konnitsasta evakkoon lähtenyt, tuolloin vajaat 14-vuotias **Luukkassen Airi** (s. 1930).

Nyt jo yli 70 vuotta kestänyt rakkausavioliitto alkoi, kun Airi ja naapurin poika **Kalevi Hakala** (s.

1924) vihittiin avioliittoon 3.7.1949 Suodenniemen kirkossa. Pariskunta asetui Suodenniemen Lahdenperän kylälle Hakalan tilalle pitämään karjaa ja viljelemään maata.

Airin ja Kalevin onnellinen yhteiselo jatkui tilalla Nokkamaantien varrella vuosikymmenestä toiseen. Kalevi jaksoi viime vuodet toimia omaishoitajana puolisolleen tämän sairastuttua muistisairauteen.

Nyt Airi on elänyt nelisen vuotta Sastamalan keskustassa hoitokoti Tyrvään Kartanossa, missä

puoliso käy häntä usein tapaamassa. Vielä virkeä ja hyvämuistinen Kalevi Hakala on Suodenniemen ainoa elossa oleva rintamaveteraani ja Tali-Ihantalan taistelut kokenut sotainvalidi. Pariskunnalla on kolme eläkeikään ehtinyttä lasta, joista vanhin **Raine Hakala** (s. 1952) asuu perheineen nykyisin vanhempiensa taloa ja viljelee tilan maita.

–Karjanhoidosta luovuttiin jo reilut parikymmentä vuotta sitten. Kalevi-isä asuu samassa pihapiirissä vaarintalossa, kertoo Raine. Sisaruksista **Pentti Hakala** (s. 1954) ja **Sini Sola** (s. 1958) asuvat muualla.

Luukopoi-Luukkasi Konnitsasta

Pyhäjärvellä Konnitsan kylällä asui ennen sotia runsaasti Luukkasia. Siellä eli yhtä aikaa mm. viisi **Tuomas Luukkasta**. Nykypäivän sukututkimukset osoittavat, että he kaikki olivat jotain sukua toisilleen. Jotta olisi tiedetty, keistä Luukkasista on kul-

loinkin kyse, vakiintuivat puheparteen muun muassa käsitteet Luukopoi-, Maritalo-, Pitkä Tommo-, Kauppias-, Kokkopellon ja Leppäsen Luukkaset sekä Mikko Mikonpojan Luukkasen perhe.

Mäki, missä Airin vanhemmat ja muita Luukopoi-Luukkasia asui, sijaitsee Konnitsan kylää halkovan, Hassinmäen ja Alakylän suunnasta tulevan tien ja Kiimajärven välissä.

–Valitettavasti siellä ei ole jäljellä enää talon taloa, mutta löysin 1995 Luukopoi-Luukkaset vanhempien kotitalon porraskiven, kertoo Konnitsan kylän Luukkasten sukuseuran puheenjohtaja, nykyään kuopiolainen geologi **Ari Luukkanen**. Häinkin on Luukopoi-Luukkasia ja sukua Airi Hakalalle, sillä Airin lapset ovat Arin pikkuserkkuja.

Luukkasen Arin isällä **Kalervo Luukkasella** ja Hakalan Airilla oli yhteiset isovanhemmat. He olivat **Juho Tuomaanpoika Luukkanen** (1871–1946) ja **Maria o.s. Hiiri** (1870–1946). Juho ja Maria on

haudattu Suodenniemen kirkkomaalle, missä on myös seuraavan sukupolven eli Airin vanhempien viimeinen leposija.

Airi syntyi elokuussa 1930 Konnitsassa Luukopoi-Luukkaset vanhempiensa **Antti Juhonpoika Luukkasen** (s. 1903 Pyhäjärven Konnitsassa) ja **Lempi Luukkasen**, o.s. Romu (s. 1906 Muolaassa) perheen esikoisena. Airin sisarukset **Anja Kilpinen** o.s. Luukkanen (s. 1931) ja **Markku Luukkanen** (s. 1938) ovat myös edelleen elossa. Airi ja Anja ehtivät aloittaa koulun Konnitsan kansakoulussa. Antti ja Lempi saivat toimeentulonsa maanviljelyksestä sekä karjanhoidosta ja Antti kävi välillä metsätoissa aina Suojärvellä saakka.

Naapurinpojalle Suodenniemellä

Sotien välillä oltiin evakossa Alavudella. Perheen viimeinen evakkomatka 1944 päättyi Satakunnan rajamailla sijainneen Suoden-

niemen pitäjän Lahdenperän kylälle. Samaan pitäjään ja naapuripitäjään Hämeenkyröön asutettiin runsaasti muitakin Konnitsasta lähteneitä evakkoja. Nykyisin Suodenniemi on osa Sastamalan kaupunkia.

Naapurin satakuntalaispoika, kuusi vuotta Airia vanhempi Kalevi Hakala nappasi sorean karjalaistytön itselleen puolisoiksi. He olivat tutustuneet toisiinsa heti Airin muutettua kylälle rippikouluikäisenä evakotyttonä ja vähän myöhemmin suulitansseissa.

Vpl. Pyhäjärvi-lehti onnittelee lämpimästi näin jälkikäteen Airi ja Kalevi Hakalaa 70-vuotishääpäivän johdosta!

Lähteet:

Hanna Pihlajamäki, Tyrvään Sanomat, luki yhdestä! Tämän parin yhteinen matka alkoi 70 vuotta sitten ja aviomies on edelleen ihastunut: ”Hän on ihan ihmeellinen nainen”.

Konnitsan kylän Luukkasten sukuseura, haastattelut puheenjohtaja Ari Luukkanen ja sukututkijat Eija Luukkanen-Hakala ja Maija Luukkanen.

KUVA TYRVÄÄN SANOMAT/H. PIHLAJAMÄKI

Vasemmalla: Airi Hakalan isovanhemmat Juho Tuomaanpoika ja Maria (o.s. Hiiri) Luukkanen jatkosodan aikana Konnitsassa.

Vasemmalla alhaalla: Sisarusukset Anja Kilpinen o.s. Luukkanen, Markku Luukkanen ja Airi Hakala o.s. Luukkanen vuonna 1941 otetussa kuvassa.

Airi Hakalan vanhemmat Antti ja Lempi Luukkanen sekä lapset Markku, Airi ja Anja Alavudella evakossa 1941.

Antti ja Lempi Luukkasen perheen kotitalo Luukopoi-Luukkaset Konnitsassa ennen sotia. Tämä oli Airi Hakalan ja hänen sisarustensa lapsuudenkoti.

KUVA TYRVÄÄN SANOMAT/HANNA PIHLAJAMÄKI

Sastamalassa ilmestynyt Tyrvään Sanomat julkaisi päätoimittaja **Hanna Pihlajamäen** laatiman laajan jutun Airista ja Kalevista rautahääpäivän tiimoilta. Se on julkaistu myös Alma Mediaan kuuluvissa Satakunnan Kansassa ja Aamulehdessä sekä Iltalehdessä.

Kun rautahääpäivää juhliittiin hoivakoti Tyrvään Kartanossa, Kalevi vakuutti vaimonsa myötäillessä Pihlajamäen haastattelussa pariskunnan olleen toisiinsa rakastuneita koko tämän 70 vuotta kestäneen avioliiton ajan. Omat häänsä ja varsinkin yhteiselämän alkuvuodet Airikin muistaa edelleen oikein hyvin.

–Koskaan ei ole tarvinnut riidellä, pientä suukoppua on saattanut joskus olla, sanoi Kalevi Hakala haastattelussa.

Sukututkimusseminaari kokosi yli 30 kiinnostunutta Huittisiin

Hannu Kekki Hiitolan-Kurkijoen sukututkimuspiiristä esitteli Sukututut-ohjelmaa ja erityisesti, miten sen avulla voidaan helposti löytää yhteinen sukulaisuus. Se voi olla joskus jopa useampi kymmenkertaista, sillä suvut linkittyivät naapuripitäjien alueella usein sitein.

Kaikkiaan 34 henkeä saapui Huittisiin kuulemaan sukututkimuksen uusia tuulia **Veijo Hynnisen** kojoamaan ja **Kalle Pakarisen** johtamaan Uot sie miul sukkuu? -seminaariin lauantaina 20. heinäkuuta.

Esittäytymiskierroksella vilahtelivat kylännimistä mm. Konnitsa, Alakylä, Vernitsa, Salitsanranta, Hassinmäki, Kelja, Kahvenitsa, Suodenniemi ja Lahdenperä ja sukunimistä Kaasalaisten ja Pärssisten

ohella mm. Pitkästä, Pulakkaa, Hietasta, Hinkkasta, Hassai, Mulia, Luukosta, Ahvosta, Kuismaa, Ihalaista ja Äikäättä.

Elämäntyönsä Siirtolaisinstituutissa tehnyt **Jouni Korkiasaari** kertoi, että karjalaisten siirtolaisuustietoa on työn alla. Lähtöpitäjien kartassa huomiota kiinnitti se, että Laatokan rannalta vain Pyhäjärveltä, Jaakkimasta ja Kurkijoelta lähti siirtolaisiksi 1-2,9 promillea asukkaista.

Vastaavaa oli vyöhykkeellä Viipurista Jääskeen. Viipurin läänistä sakkijärveläiset olivat innokkaimpia lähti-jöitä. Koskiakoski on tutkimassa mm. myönnettyjen passien pohjalta karjalaisen Amerikan kuumetta.

Paavo Salosen esitelmä käsitteli dna-tutkimuksen uusimpia ajatuksia Karjalan näkökulmasta.

Tilaisuuden avannut ja johtanut Imatran kaupungin museon museoamannuensi Kalle Pakarinen

esitteli ajankohtaiset, yleisön käyttöön avatut aineistot, jotka palvelevat sukututkimusta, kuten mm. kaatuneitten sotilaitten kantakortit. Armeijan ylipäällikön päiväkäskyt ovat osittain digitoituina internetissä, ja osittain lutteloina. Nämä valottavat tilanteita sotien aikana.

Sekä karjalaisten siirtolaisuudesta että dna-tutkimuksesta pyhäjärveläisten näkökulmasta on luvassa tietoa elokuun numerossa.

Hellä Tuomisaarelle Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitali

Onnittelut äidille

Tasavallan presidentti myönsi huhtikuun 27. päivänä 2019 sotaveteraani **Hellä Tuomisaarelle** (os. Haapasaari Vpl. Pyhäjärven Ylläppäästä) Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitalin.

Haluamme onnitella äitiä koko sydämeistämme!

Lapset ja lapsenlapset perheineen

Pyhäjärveläiset Vanhan kirjallisuuden päivillä

□ Kirsti Naskali

Sastamalan Vammalassa Sylvään koululla järjestettiin 35. Vanhan kirjallisuuden päivät 28.-29.6.2019. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö oli tänäkin vuonna mukana tapahtumassa.

Kyseisen kirjallisuustapahtuman järjestää vuonna 1986 perustettu Suomen vanhan kirjallisuuden päivät ry. Yhdistyksen puheenjohtajana toimii tällä hetkellä kirja-alan asiantuntija **Leena Majander-Reenpää**.

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää kirjallisuuden säilymistä, tuntemusta ja tunnetuksi tekemistä. Lisäksi sen tavoitteena on toimia kirjallisuudesta, sen tutkimisesta, huollosta, näytteille asettamisesta, tutkimuksesta ja arvostuksesta kiinnostuneiden henkilöiden ja yhteisöjen yhdyssiteenä.

Ensimmäiset Vanhan kirjallisuuden päivät järjestettiin kesällä 1985. Paikalle oli tuolloin kerääntynyt seitsemän antikvaarista kirjanmyyjää sekä

noin 1000 kävijää. Tapahtuma on vuosien varrella kasvanut valtakunnallisesti merkittäväksi kirjatapahtumaksi, joka kerää Sastamalaan vuosittain noin 40 antikvaarista kirjanmyyjää, yli 50 esittelypistettä sekä lähes 15 000 kävijää.

Oikeus ja kohtuus päivien teemana

Kirjapäivien tämän vuoden teemana oli "Oikeus ja kohtuus". Tapahtuman yhteydessä on kirjamyyntiä, mutta myös monenlaista ohjelmaa, mm. esitelmää ja erilaiset yhdistykset ja muut toimijat esittelevät toimintaansa.

Tärkeässä osassa on myös tuttuja tapaaminen. Tapahtuma kuuluu monen kirjojen ystävän kesäohjelmaan vuosittain. Tungoksesta huolimatta tunnelma on leppoisaa ja rauhallista.

Karjalaiset mukana omalla osastolla

Vammalan Karjalaseura ja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö olivat mukana kuten jo mone-

na kesänä aikaisemmin. Esittelypisteemme oli Karjalan-lehden ja muiden karjalaisten järjestöjen, muun muassa Sakkola-Säätiön kanssa yhteisessä huoneessa koulun toisessa kerroksessa.

Vammalan Karjalaseurasta **Maileena Hyyti, Jaana Koistinen, Marjo Tahvanainen** ja **Seija Hakanen** sekä Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöstä **Pertti Hakanen, Pirjo Kiiala** ja **Kirsti Naskali** esittelivät yhdistyksen ja säätiön toimintaa, Vpl. Pyhäjärvi-lehteä, myivät tuotteita ja kertoivat Karjalasta ja Pyhäjärvestä. Kävijöitä oli paljon.

Pyhäjärveläisiä mukavasti paikalla

Monen kävijän juuret olivat Vpl. Pyhäjärvellä, mutta myös muualla luovutetussa Karjalassa. Kartoilta etsittiin tuttuja paikkanimiä ja jos mukana oltiin usean sukupolven voimin, erityisesti lapsenlapsille haluttiin näyttää, mistä mummo tai pappa oli lähtöisin.

KUVAT KIRSTI NASKALI

Pertti Hakanen Vammalan Karjalaseuran ja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön esittelypisteellä haastelee Inkisten kanssa.

Karjala-lehdellä myynnissä olleet Karjalan pitäjäkartat kiinnostivat monia. Vasemmalla Sakkola-Säätiöstä Markku Joursranta.

Matkakertomus 6.-9.5.2019 – Inkisen suvun sijoille ja Kannaksen sotapaikoille

Käki kukkui Sakkolan pitäjän Keljassa

Yläjärven Pitkälahti toukokuun alussa maantieltä katsottuna.

□ **Pentti K. Inkinen**
Tampere

Tänä kesänä kuulin käen kukunnan ensimmäisen kerran keskiviikkona 8. toukokuuta Sakkolan pitäjän Keljassa, kun mäen rinteellä katselin Suvannon suuntaan. Miksi ihmeessä olin siellä?

Kaikki alkoi siitä, kun veljekset **Harri** ja **Pentti Inkisen** sekä serkkumme **Harri Salin** päättivät lähteä taas suvun kotipaikkoja ja samalla katsastaa Taipaleenjoen ym. taistelupaikkoja. Jotain oli vielä näkemättä edellisiltä reissuilta.

Viipurista autolla Johannekseen ja sotapaikoille

M65. Niinpä istuimme 6.5. klo 8.07 Allegro-junaan Lahdessa suuntana Viipuri. Piletit ja viisumit oli tietysti hankittu ennakkoon. Matka taittui sukkelaan, kun passintarkastus tapahtui liikkeellä ollessa, ja Viipuriin tultiin ajallaan 9.41. Sopimuksen mukaan **Musakan Antti** oli asemalla vastassa auton kanssa.

Matka suuntautui aluksi Viipurista etelään Johannekseen, josta Pentin ja Harrin äiti **Aira Inkisen** o.s. Etholén (1918–2017) oli lähtöisin. Ajettiin

Kaijalan kylän kautta Koskijärvelle valokuvista tuttuun Osuuskaupan risteykseen. Koskijärven kylässä oli äidin kotitalo ja hänen kanssaan kävin täällä edellisen kerran 1990. Talon karttakoordinaatit olivat tiedossa ja sen paikka löytyi GPS-paikantimen avulla tien varressa. Perustukset olivat aluskasvillisuuden ja osittain puuston peitossa. Käytiin vielä kansakoulun sammaloituneilla rappusilla ja ihailtiin Rokkalanjoen koskimaisemaa.

Koskijärveltä jatkettiin Karhulan kylän kautta vanhalle Viipuri–Pietari-tielle Summaan, jossa pysähdyttiin katsomaan kantalinnoitetun komentokorsun jäänteitä. Talvisodassa vihollisen ratkaiseva läpimurto tapahtui Lähteen lohkolla, joka sijaitsi mainitusta komentopaikasta itään. Matkamme jatkui Kaukijärvelle, jossa nyt sijaitsee venäläisten suuri varuskunta-alue, ja sieltä kohti itää Perkjärvelle.

Kannaksen poikittais-suunnassa tiestö kulkee pitkin komeita mäntykankaita ja on päällysteeltään enimmäkseen hyväkuntoista asfalttia. Valkjärvelä pysähdyttiin kirkonmäellä, jossa on suomalaisten pystyttämä muistomerkki kirkon paikalla sekä aidattu sankarihautausmaa. Valkjärveltä oli lyhyt matka Pietarista tulevalle moottoritielelle, joka on nyt valmis Kiviniemeen asti. Tie on huolellisesti

rakennettu luiskineen ja meluaitoineen. Liikenne oli aika vilkas ja autokanta näyttää uusiutuneen silmin nähden parin vuoden takaisesta.

Vaurastuneet pietarilaiset pyyhkäisivät pikaisesti 100 kilometrin matkan Vuoksen rannan upeisiin maisemiin. Moottoritien sillat Kiviniemessä on maalattu Venäjän lipun värein.

Majoituimme Kiviniemessä Vuoksen rannalla sijaitsevaan uuteen hotelli-mökkikylään nimeltä Zemtuzina (suom. Helmi), josta saimme kaksi huonetta ja WC/suihkutilan käsittävän huoneiston. Varusteisiin kuului jääkaappi-pakastin, liesi, vedenkeitin ja tarpeellinen määrä astioita. Hotellin alueella oli ravintola, sauna, palloilukenttä, kuntoluvalineita, ym. aktiviteetteja. Huonehintaan sisältyi aamiainen ja päivällinen. Olimme tyytyväisiä palveluun, majoitukseen ja ruokatarjoiluun. Paljon on tällä saralla tapahtunut viimeisen vuosikymmenen aikana.

Päivän teemana oli kotiseuturettekeily

T75. Aamu oli tiheksateinen, kun Antti tuli meitä hakemaan. Ajettiin ensin vanhaa Käkisalmen tietä Kasarmilaan, jossa ennen sotia oli varuskunta, käytiin kaupassa ja jatkettiin mat-

kaa Pyhäjärven suuntaan. Noitermaasta käännyttiin Jaamaan menevälle tielle, jonka varressa mäen päältä löytyi Noitermaan vanha kansakoulu. Tämä on se paikka, jonne sunnuntaiyönä 18.6.1944 evakkoon lähteviä koottiin Pyhäjärven etelän puolen kylästä, heidän joukossaan mm. Raimo, Paula ja Pentti äitiensä kanssa.

Päivän teemana oli kotiseuturettekeily. Ajoimme siis ensin Saapun kautta Yläjärvelle ja päätettiin käväistä entisellä kotitalolla katsomassa, joko pietarilaisia olisi ilmestynyt datsalleen. Sieltä löytyikin talon nykyinen emäntä, meille ennestään tuttu rouva Galina, sekä hänen kaksoipojat puolisoineen, joita emme olleet tavanneet aiemmin.

Vastaanotto oli jälleen ystävällinen ja vieraanvarainen, ja sovimme uuden tapaamisen seuraavaan päivään: mennään kumiveneellä Yläjärvelle Myllyjoen lahdelle ja otetaan pari valokuvaa. Veljekset ovat innokkaita kalastamaan ja heillä on kolme venettä, joilla liikkuvat Yläjärvellä. Veljeksistä toinen näytti kuvan komean kokoisesta karpista, jonka oli saanut Myllyjoesta! Vanha kalanviljelykombinaatti joen alajuoksulla Pyhäjärven rannassa on kuulemma purettu, mutta nyt siellä on uusi, yksityinen ja aidattu kalankasvatuslaitos.

Menimme autolla noin

kilometrin verran Ryhmäkylän suuntaan ja taas GPS-koordinaattien avulla selvitetiin isoäitimme **Katri Inkisen** o.s. Nolo kotitalon sijainti, josta löytyi vain perustusten jäänteitä. Tästä muutama sata metriä eteenpäin asuivat talossaan isoisämme Martin sisar **Riitta** yhdessä miehensä vaatturi **Matti Mykkäsen** kanssa. Heidän talostaan on vanha valokuvakin, mutta nyt sillä paikalla oli aidan ja lukitun portin takana suurikokoinen uusi rakennus, hupipea huvila.

Yläjärven rantaan johdettavan tien varressa oli yhä pystyssä Inkisille tuttu Henttosen talo ja joukko uusia datsoja aidatun alueen ympäröiminä. Loivassa rinteessä kauniilla paikalla sijaitsevat talot ovat parin sadan metrin etäisyydellä rannasta. Näitä polkuja isovanhempammekin tallasivat lukuisia kertoja ennen sotia. Mitä lienevät ihastelleet ja haaveilleet!

Ajoimme takaisin Myllykylään ja sillan yli, jonka jälkeen tien oikealla puolella sijaitsi entiseen aikaan Inkisen suurperheen talo Luukkola, jota myös Ala-Inkiseksi sanottiin. Jo edellisillä käynneillä joen varren heinikosta on etsitty vanhan talon perustukset, joten nyt jatkoimme eteenpäin Sortanlahden suuntaan.

Noin puolen kilometrin päässä tien oikealla puolella sijaitsi Ylä-Inkisen talo, jonka **Yrjö Paavonpoika Inkisen** rakensi perheelleen 1930-luvun alussa, mutta joka oli tuhoutunut ja talvisodan aikana. Sijainti paikantui taas GPS:n avulla ja sieltä löytyi vanhoja peruskiviä, joista selvimmin erottuva oli ilmeisesti ulkorakennuksen kivijalka. Tontilla oli nyt vanha rakennus ja sen vieressä vielä keskeneräinen uudisrakennus.

Sortanlahdessa muodonmuutos

Sortanlahden sataman rantapusikko oli kokenut täydellisen muodonmuutoksen edellisen (vuonna 2017) käyntimme jälkeen. Paikalle oli noussut pikavauhtia iso 5-kerroksinen hotelli, kunnostetun rannan puolelle uusi laiturijärjestelmä ja läheisyyteen helikopterin laskeutumispaikka. Tien puolella oli nykyaikainen huoltoasema, jossa piipahdimme kahvittelemassa.

Maantie Sortanlahdesta Riiskaan asti ja vähän matkaa myös Yläjärven suuntaan on uudistettu ja täydennetty jalkakäytävillä sellaiseen asuun, josta

moni suomalainen kunta olisi kateellinen. Sortanlahden rakentamisen takana on tietävästi venäläisen öljy-yhtiön johtaja, joka on avustanut myös Konevitsan luostaria avokätisesti. Sortanlahden niemi on yhä sotilasaluetta eikä sinne tai aallomurtajalle ole pääsyä. Rannassa näyttää vieläkin lojuvan puna-armeijan laivanromuja.

Vernitsalla löytyi kotipaikka

Tyystin toiseen maisemaan siirryttiin, kun auton nokka suunnattiin Vernitsaan. Tie oli vähintään yhtä kehnoissa kunnossa kuin aikaisemmin, mutta onneksi matkaa oli vain muutama kilometri. Vernitsan tasaiseksi muokatulta pelloilta Hovinmäen alueelta oli tarkoitus löytää talon paikka. Sen rakensi Martin veli Heikki sen jälkeen, kun 1914 veljekset yhdessä lunnastivat valtiolta tilan Vernitsan hovin vierestä.

Koordinaattien perusteella oikea paikka löytyi, mutta parista tiilenkappaleesta ei voinut vielä tehdä varmoja päätelmiä. Ongelmaa lisäsi se, että kaikki tiet peltoaluetta halkovaa ”päätiestä” lukuun ottamatta ovat hävinneet, rakennusten peruskivet on kuljetettu pois, ja koko alue on muokattu ja tasattu laidun- tai viljelykäyttöön. Takaisin hotellille ajeltiin Riiskan – Salitsarannan – Pyhäkylän kautta.

Sakkolan ja Metsäpirtin sotapaikoilla

K65. Sää oli hieno, kuin tilauksesta tehty maastoretkeilyä varten. Menimme ensin Kiviniemen markettiin eväitä ostamaan, ja sitten auton nokka suunnattiin kohti Sakkolan kirkonkylää. Hiekkatie sinne oli täristävää sorttia, jota meillä sanottiin ”nimismiehen kiharaksi”.

Ohitettiin kirkon mäki ja Suvannon rantamaisemissa tultiin Haparaisten kylään. **Viljam Pylkäs** eli alikersantti Rokan henkilöhahmo **Väinö Linnan** romaanissa Tunteen Sotilas oli kotoisin tästä kylästä. Käytiin toteamassa, että Pylkäsen kodin paikalla seisoo uusi pramea rakennus. Haparaista erkanee tie Suvannon rantaan, jossa sijaitsi Kekkilän puutarha ja joku puutarha siellä on vieläkin.

Haparaisten kyläaukean jälkeen tie nousee Runteenmäkeen, josta löytyy Keljan taistelujen muistomerkki

tien varressa. Vihollisen hyökkäsi jäätyneen Suvannon yli ja 25.12.1939 onnistui valtaamaan sil-lanpääaseman Keljan ran-tapenkereeltä. Seuraavana päivänä suomalaiset löivät vihollisen peräkkäisillä hyökkäyksillä.

Taipaleenjoella Kiirastuli mielessä

Muistomerkin luota jatketiin matkaa Taipaleenjoen suuntaan. Tie muuttui vähitellen niin huonoksi, että ilman maastokel-poista autoa matkan teko olisi loppunut. Bussilla ei tänne ole asiaa. Ennen Terenttilää tien oikealla puolella on Taipaleenjoen kenttähautausmaa, jonne on haudattu 126 tuntema-tonta suomalaista soturia. Hautausmaata ympäröi ki-viaita, johon perinteen mu-kaan paikalla kävijä kantaa maastosta kiven. Niin me-kin teimme.

Matka jatkui, ja Terent-tilässä käännyttiin Kou-kunniemen suuntaan. Tien vieressä lähellä Mus-taojaa oli näkyvissä juok-suhautojen painanteita ja tukikohdan jäänteitä. Terenttilän alueella oli useita kantalinnoitettuja talvisodan aikana tuhou-tuneita tukikohtia, joita emme enää käyneet ihmet-telemässä, kun olimme ne nähneet aikaisemmin evl. **Jorma Inkisen** vetämällä mainiolla sotahistorialli-sella matkalla.

Ajoimme Taipaleenjoen mutkassa olevan Koukun-niemen suuntaan, joka jou-tui viholliselle 6.12.1039. Kapteeni **Yrjö Jylhä** (1903 – 1956) taisteli täällä ete-läpohjalaisista miehistä kootun komppanian pääl-likkönä. 7.12.1939 komp-panian vastahyökkäys, joka vaati ankarat tappiot, päättyi Nuutilan talon ki-viaitaan. Taistelussa kaatui 21 Soinin pitäjän miestä. Tämän kiviaidan jäännök-siä etsimme koordinaat-tien avulla pusikoituneessa ja veden täyttämien len-topommikuoppien muok-kaamassa metsikössä. Ki-viaita oli lähes hävinnyt maastoon. Yrjö Jylhän tunnetuin runokokoelma **Kiirastuli** on syntynyt Tai-paleenjoen lähtemättömis-tä kokemuksista.

Kohti Laatokkaa ja Linnakankaalle

Koukunniemestä kään-nyttiin takaisin ja lähdet-tiin Taipaleenjoen suun-nassa kohti Laatokkaa. Ylitettiin käytöstä pois-tetun lentokentän (venä-läisten tekemä) kiitotie ja ohitettiin Taipaleen sata-ma, josta on lossiyhteys joen yli. Kaarnejoen sillal-ta avautui kaunis näköala Laatokalle.

Jatkettiin mäkeä ylös Linnakankaalle, joka on saanut nimensä muinais-

linnasta, ruotsalaisten 1657 sinne rakentamasta skans-sista eli maalinnakkees-ta. Alue oli tuohon aikaan Ruotsin omistuksessa, mutta Kannaksen Laato-kan puoleisen osan hallin-nasta oli sodittu Ruotsin ja Novgorodin sekä sittem-min Venäjän kesken Päh-kinäsaaren rauhan (1323) ajoista lähtien. Linnake oli rakennettu tykistöasemak-si torjumaan Laatokalta tapahtuvia maihinnousu-ja. Linnakkeen mitat ovat vieläkin vaikuttavat: neliön muotoisen sivun pituus on noin 100 m ja vallikaivan-non syvyys on paikoitellen kahdeksan metriä.

Linnakankaalta käännyttiin Saapruun johtavalle tykkitielle tarkoituksena käydä katsomassa Kaarna-joen patterin betoniraken-teiset asemat. Ne jäivät nyt näkemättä, kun tien sois-tunut kohta oli autolle liian haasteellinen. Sisämaassa sijainnut Kaarna-joen lin-nake sai olla talvisodassa rauhassa viholliselta, joka ilmeisesti ei ollut selvillä sen sijainnista ennen kuin sodan loppuvaiheessa.

Järisevässä isän jalanjäljissä

Palattiin Linnakankaalle ja jatkettiin kohti Korpikylää. Tie muuttui välillä lähes kulkukelvottomaksi ja jou-duimme tekemään töitä kiinnijuuttuneen auton irrottamiseksi. Korpikyläs-tä erkanee Järisevännie-melle tie, jossa nyt virtasi vesi majavan patotöiden ansiosta. Lähdettiin pati-koimaan ja 1.8 kilometrin jälkeen oltiin Järisevän kivisten portinpylväiden kohdalla.

Ne ovatkin ainoat eh-jäksi jääneet rakenteet koko niemellä. Järisevän linnakkeen aseistuksena oli alkujaan kaksi 120 mm tykkiä betonista valetuissa asemissa. **Yrjö Inkinen**, Pentin ja Harrin isä, palve-li täällä talvisodassa vies-tialiupseerina. Järisevän niemi sijaitsee noin neljän kilometrin etäisyydellä Taipaleenjoen suusta, ja tykkien putket näkyivät kauas Laatokalle. Viholli-sen tykistö ja lentokoneet pommittivat ankarasti Jä-risevän linnaketta.

Maaliskuun -40 alkuun mennessä linnakkeelle oli satanut yli 100 000 kpl vii-den, kuuden ja kahdeksan tuuman kranaatteja sekä tuhatkunta pommia, joista suurimmat olivat 500-ki-loisia. Linnoitteet ja tykit kärsivät pahoja vaurioita ja toinen tykki jouduttiin siirtämään Ylläppähän jo joulukuussa 1939.

Jäljelle jäänyt tykki tuli kuuluisaksi helmikuun jäätaistelussa 1940 ja tykin haljennut putki on sijoitet-tu Suomenlinnan sotamu-seoon. Järisevän tykkiaseman äärellä kohotimme maljat siellä taistelleiden soturien kunniaksi.

Mylly-Inkiselä hyvässä pidossa

Korpikylästä jatkettiin taas autolla vähitellen pa-remmaksi muuttuvaa tietä kohti Yläjärveä. Rahka-järvestä alkunsa saava ko-measti kuohuva Lohijoki laskee Laatokkaan Inkisen-rannan kohdalla. Sielläkin asui Inkisiä ennen sotia, mutta heidän asuinsijojaan emme lähteneet etsimään.

Vähitellen tultiin Yläjär-velle ja Myllykylään Inki-sen talolle. Olimme myö-hässä noin tunnin sovitusta ajasta, mutta meitä oli odo-tettu. Kuistille oli katettu runsas päivällinen, jossa miltei kaikki säilötty tuot-teet olivat omasta puutar-hasta ja kala itse pyydettyä. Tarjolla oli myös grillattua possunlihaa ja tietysti kir-kasta ryyppyaseista.

Ilta kului joutuisaan pöy-dän ääressä ja veneilystä oli tällä kertaa luovuttava. Kalastus jäi seuraavan ker-ran ohjelmaan, jota Harri-serkut jo tuumailivat isän-täveljesten kanssa. Meille tarjottiin yösijaakin, mutta kiitosten jälkeen lähdimme hotellia kohti.

Oli kotiin paluun aika

TÖS. Ajelimme Kivi-niimestä läh-tevää hyväkuntoista tietä Pietari–Viipuri-päätielle. Matkalla pysähdyttiin Ala-Kuusaassa tervehtimäs-sä Antti Musakalle tuttua motellin isäntää, joka auliisti esitteli yksityisen kotimuseonsa esineistöä, pääasiassa maastosta ke-räämäänsä sotaan liittyvää materiaalia.

Viipurissa oltiin puolen päivän jälkeen. Aikomus oli käväistä Monrepos’n puistossa, mutta venäläi-set viettävät toukokuun yhdeksättä voiton päivä-nä, joka on monille vapaa-päivä. Väkeä ja autoja oli joka paikassa tungokseen asti ja pysäköintiongelmien takia meidän piti jättää puistossa käynti. Sen si-jaan menimme lounaalle hotelli Viktorijan ravinto-laan. Antti vei meidät ase-malle ja hyvästelyjen jäl-keen hän lähti ajelemaan kohti Imatraa. Me jäimme notkumaan asemahalliin, josta rutiinilla sujuneiden turva- ja tullitarkastuksen jälkeen istahdimme Alleg-roon. Lähtö Viipurista ja tulo Lahteen tapahtuivat aikataulun mukaisesti.

Matka oli onnistunut

Kokonaisuudessaan matka oli onnistunut: löysimme kadoksissa olleita talojen paikkoja, kuljimme Taipa-leenjoen taistelumaastos-sa ja tutustuimme Mylly-Inkisen talon nykyisiin asukkaisiin. Pyhäjärvellä ja Kiviniemen alueella muutaman vuoden aikana

Heikki Inkisen talon paikalla Vernitsalla.

Taipaleenjoen suu kuvattuna Kaarnejoen sillalta. Vasemmalla kohooa Linnakangas.

Maljat Järisevän taistelijoiden kunniaksi. Taustalla näkyy ykköstykin tuhottu asema, josta kasvaa puu. Vasemmalta Harri Salin, Harri Inkinen ja Pentti Inkinen.

tapahtunut rakentamisen voimakas kasvu, hotelli palveluineen ja kylämarke-tin valikoima yllättivät.

Parhaat kiitokset mat-kakumppaneilleni Harri-palvelujelle ja Harri-serkul-le matkan järjestelyistä

sekä Antti Musakal-le kuljetus-, opastus- ja tulkkaustehtävistä!

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Karjalanneito

liris

Kullerot

Valoisa polku

Pyhäjärven kirkon alttaritaulu

Adressi sisältää kaksi tai useampia sisälehti-vaihtoehtoja, joista voi valita sopivimman ja poistaa ylimääräiset. Hinta 12 euroa kappale + postituskulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047 tai
pirjo.kiiala@gmail.com

Vpl. Pyhäjärvi-tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

UUTUUS:

Pyhäjärvi Vpl. -muki (kartta- ja vaakuna-aihe) 10e/kpl myynnissä Vpl. Pyhäjärvi-juhlilla.

VAAKUNAPAITA, aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL. Erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy valkoisena pyöreällä tai V-kaula-aukolla, helmenharmaana vain pyöreällä kaula-aukolla sekä mustana, jota vain hajakokoja jäljellä.

Juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita, sopii esim. lahjaksi ja asukseksi tuleville kotiseutumatkoiille, vaikka koko ryhmälle. Koot S, M, L ja XL HINTA 15 e/kpl, isommat koot XXL sekä XXXL 20 e/kpl. Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta 1939 – 44 Pyhäjärvellä, mukana Kaarina Pärssisen kirjoittama esite elokuvasta. Levyä voi ostaa Vpl. Pyhäjärvi-seuran tilaisuuksissa tai tilata. DVD:n hinta 20 e/kpl. Seuran uusi 60-vuotishistoriikki (2017) saatavana hintaan 20 e/kpl, 50-vuotishistoriikki 10 e/kpl ja ostettaessa

MOLEMMAT HISTORIIKIT, yhteensä 25 e.

Postittaessa lähetyksiin lisätään postituskulut.

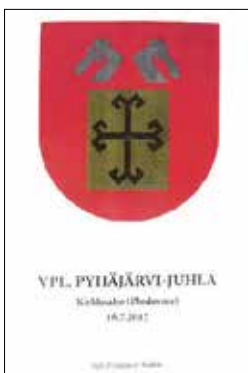
Tilaukset ja tiedustelut Kaisa-Liisa Korhonen
puh. 050-5905 433, kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Pyhäjärvi-kirja
350 s.
Reino O. Kukko –
Kaarle Viika, 1989.
Historiaa sanoin ja kuvin,
sekä murrenasto selityk-
sineen.

Hinta 25 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 70-vuotisjuhlilla kotiseudulla kuvattu DVD-tallenne
Kesto noin 1,5 tuntia.

Hinta 20 euroa

Suvannon seutu 1917-1921, elämää ja ihmiskohtaloita
336 s.
Suvannon seudun paikallishistorian työryhmä, 2015.

Hinta 40 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi-pöytästandaari
Suunnittelu Kaarle Viika, 1963. Hinta 42 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi isännänviiri.
Suunnittelu Kaarle Viika 1992. Kolme kokoa:
45 x 300 cm, 6-7 m:n tankoon. Hinta 80 euroa
45 x 400 cm, 8-9 m:n tankoon. Hinta 90 euroa
55 x 400 cm, 10 m ja sitä korkeampaan tankoon. Hinta 95 euroa.

Hintoihin lisätään postituskulut.
Tilaukset ja lisätiedot
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047 tai
pirjo.kiiala@gmail.com.

Tapahtumia

Pe 9.8. klo 16 Kiikoisten rantasauna, Rajalahdentie 45. **Vammalan Karjalaseura** järjestää karjalaisen kesäil-lan vieton **Myö yhes metsäs ja mökis**. Illanvieton aluksi voit kiertää lapsille ja nuorille (huoltajineen) rakenne-tun Karjala-aiheisen tehtäväradan. Kierroksen tehneille ryhmille on luvassa Karjalaan liittyvä muisto. Paikalla voi myös jututtaa evakkomatkan kokeneita. Sauna- ja uinti-mahdollisuus ja muuta ohjelmaa.

Mummit, kummit ja vanhemmat, tämä on oiva tilai-suus tuoda jälkipolvet tutustumaan karjalaisuuteen.

To 15.8. klo 17–20 Karjalatalo, Käpylänkuja 1, Hki. **Tai-teiden yö Karjalatalolla**. Ikkuna karjalaiseen kulttuu-riin: piirakkapaja, itkutyöpaja, karjalan kielipaja, karja-laisten laulujen yhteislaulua ja Karjalainen näyttämö esiintyy. Järj. Karjalan Liitto, Karjalan Liiton Uudenmaan piiri, Äänellä Itkijät ry ja Opintokeskus Sivis. Vapaa pääsy.

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Päätoimittaja
Tea Itkonen

Vaskenvalajankatu 33
06100 Porvoo
puh. 040 557 4223
tea.itkonen@artea.fi

Toimitusneuvosto

Pertti Hakanen
Mauri Hauhia
Tea Itkonen
Tarja Kopalainen
Kirsti Naskali
Esko Pulakka
Markku Pärssinen

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies Kirsti Naskali
Kirsti Naskali
Miharintie 312, 37200 Siuro
puh. 040 719 2692 tai kirsti.naskali@gmail.com

Sivunvalmistus:

Artea tmi, Porvoo
Tea Itkonen & Johanna Huikuri

Painopaikka:

Botnia-Print Oy, Kokkola

Tilaushinta:

Vuosikerta 35 € kotimaahan, ulkomaille, lahjaksi

Ilmoitushinnat:

Kuolinilmoitukset 0,70 € / ppm
tekstissä 0,80 € / ppm
pienin ilmoitus 20 € / ppm
Hintoihin lisätään alv 24 %

Seuraava
Vpl. Pyhäjärvi-
lehden numero
ilmestyy elo-
kuussa. Aineisto
pyydetään
toimittamaan
9.8. mennessä.

Tilaan Vpl. Pyhäjärvi

Itselleni
Lahjaksi
Osoitteenmuutos

Kestotilaus

1 vuosi

lirtonumero

Tilaushinnat 2019:
kotimaahan ja
ulkomaille
35 €/vuosi

Lehden saaja / entinen osoite (tarpeeton yliviivataan)

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Lehden maksaja / uusi osoite

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postino ja -toimipaikka _____

Päiväys ja allekirjoitus _____

Kiinnostukseni kohde on (kylän nimi): _____

Postimerkki
1,50 €

**Vpl.
Pyhäjärvi-lehti**

Säätiön asiamies
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro